

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

NIŞTIMAN

Çiriapêşin - 1990
Hejmar: 14
Biha: 10 Skr.
3 Mark

SERXWEBÛN DEMOKRASÎ SOSYALÎZM YEKITÎ

ORTA DOĞU KRİZİ VE ARTAN SAVAŞ TEHLİKESİ

ORTADOĞU'DA SAVAŞ
TEHLİKESİ TIRMANIYOR

2 Ağustos 1990 tarihinde Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle baş gösteren Körfez bunalımı tüm Ortadoğu bölgesini kapsayan yeni boyutlar kazanmıştır. Ortadoğu'da bir krizin içindedir. Bölgede yaşanan krizden tüm Dünya etkilenmektedir, Dünya ülkeleri daha şimdiden bunalımın ekonomik sonuçlarını yaşamaya başladılar bile. Siyasal alanda tüm devletler, uluslararası tüm güçler, sorun karşısında doğrudan yada dolaylı olarak, şu veya bu biçimde, tavır almak zorunda kalmışlardır. Bölgede her an sıcak savaşa dönüşebilecek bir durum yaşanmaktadır.

Bunalımın başladığından bugüne kadar Saddam Hüseyin yönetiminin tavrında bir değişiklik olmamıştır. Aksine Irak, Kuveyt'i ilhak ederek konumunu daha da güçlendirmeye çalışmaktadır. Ekonomik abluka ve uluslararası diplomatik baskılar yoğunlaştıkça Saddam yönetiminin saldırganlığı da artmaktadır. Saddam, Irak'a yönelik bir müdahale olması halinde, kimyasal silahlar dahil, ellerindeki her türlü silahı kullanacağı tehdidinde bulunmaktadır. Şu anda Irak'ın elindeki en büyük kozlardan biride Batılı rehinelerdir.

Uluslararası düzeyde sürdürülen yoğun diplomatik çabalara rağmen Körfez bunalımı bugüne kadar barışçıl bir yoldan çözümlenemedi. Bunalımın tırmandırılmasında ve olası bir savaşta çıkarılmayan bazı ülkeler sorunun görüşme-

ler yoluyla ve barışçıl bir biçimde çözümlenmesinden yanaydılar ve bu doğrultuda önemli girişimler de bulundular. Ancak gelinen aşamada, sorunun barışçıl yoldan çözüm şansı oldukça zayıflamıştır. "Bir deli bir kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramaz" diye bir söz vardır. Kuveyt'i işgal edilmesi ve baş gösteren Ortadoğu bunalımı böyle bir durumagelmıştır.

Mevcut durumda Irak, bir kaç Arap ülkesiyle Dünya'da bir kaç devlet dışında, uluslararası alanda tamamen yalnızlaştırılmış durumdadır. BM'lerin aldığı kararlar ve buna bağlı olarak sürdürülen ekonomik abluka yoğun bir biçimde uygulanmaktadır. Başta ABD olmak üzere, büyük devletler, ekonomik ablukanın delinmemesi ve Saddam yönetiminin çökertilmesi için uluslararası düzeyde yoğun bir çabanın içindedirler. Bu olayın ekonomik ve diplomatik yönüdür. Belirtmek gerekirse ABD bu alanda uluslararası kamuoyunu kendilehine çevirmede son derece başarılı olmuştur. ABD ve müttefikleri açısından Irak'a yönelik askeri bir harekete geçmek için uluslararası koşullar uygun bir duruma gelmiştir. Aradan geçen süre içinde bölgede savaş olasılığı dahada artmıştır. ABD ve müttefiklerinin bölgedeki askeri yığınakları sadece gözdağı vermek ve Irak üzerinde caydırıcı olmaya yönelik değildir. Askeri yoğunlaşma ve çok yönlü olarak

sürdürülen hazırlıklar savaşı öngören bir stratejiye göre yapılmaktadır. ABD ve müttefikleri ekonomik ablukanın sonuç vermesini beklemekte ve zaman kazanmak istemektedirler. ABD, Saddam Hüseyin'i kızdırtarak, saldırıyı Irak'ın başlatmasını kendisi açısından daha uygun bulmaktadır. ABD'nin yanında İngiltere, Fransa, diğer bazı Avrupa ülkeleri ve bu arada Türkiye bölgeye askeri güç yığmaya devam ediyorlar. Son olarak Sovyetler Birliği, Çin, Japonya ve diğer bazı ülkelerde Irak'a yönelik askeri bir hareket için yeşil ışık yakmışlardır. ABD savaşı öne çıkaran bir politikaya yönelmiştir. Mevcut durumda Ortadoğu'da savaş etkenleri ağır basmaktadır. ABD ve müttefikleri askeri bir hareket için uygun bir zamanlama peşindedirler.

ÇANLAR KİMİN İÇİN ÇALIYOR?

Dünya'nın ve bölgenin bugünkü koşullarında Saddam Hüseyin iktidarının yaşama şansı çok zayıftır. Saddam Hüseyin iktidarının işbaşında kalması kabul edilebilir bir durum değildir. Artık bellidirki Ortadoğu'da savaş çanları Saddam ve yönetimi için çalmaktadır. Arap ülkelerinin çoğunluğu bile Saddam'a ve Irak yönetimine cephe almışlardır. Saddam Hüseyin, Dünya'da yaşanan süreci ve busüreçte uluslararası ve bölgesel güçler dengesini hesaplayamadı, açıkçası bir hesap hatası yaptı.

Buda O'nun iktidarına mal olacaktır.

Bu bunalımdan ve sonuçlarından en çok ve her kesten önce ABD emperyalizmi ve onun bölgedeki işbirlikçileri yararlanacaklardır. ABD emperyalizmi, uluslararası alanda "soğuk savaşın bittiği" Dünya'da "blokların ortadan kalktığı" ve "sosyalist ülkelerin hızlı bir çöküş sürecine girdikleri" bir dönemde Dünya'nın tek hakimi ve jandarması durumundadır. ABD'nin Ankara Büyük Elçisi Morton ABROMOWITZ Nokta dergisine yaptığı bir açıklamada şöyle diyor: "Şimdiki Körfez krizi, bence olaylara daha geniş bir çerçevede bakılması gerektiğini gösterdi. Kriz, ABD dışında hiçbir ülkenin Dünya'yı harekete geçirecek manevi, siyasi, ekonomik ve askeri imkanlara sahip olmadığını gösterdi. "(Nokta, sayı 38,23 Eylül 1990) Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerekir, doğrusu günümüzün Dünya gerçekliği budur. Bu koşullarda ABD emperyalizmi Ortadoğu'nun siyasal geleceğini yeniden biçimlendirmek istiyor, dolayısıyla Ortadoğu bölgesi yeni bir paylaşım sürecini yaşıyor. Bölgeye tek yanlı ve mutlak egemenliğini kurarak, bir daha çıkmamak üzere yerleşen ABD, uluslararası alanda bu eylemini, bölgeye "özgürlük", "barış", "demokrasi" ve "istikrar" getiren bir gücün kaçınılmaz tarihi görevi olarak sunuyor. ABD, uluslararası alanda hiçbir dönemde bu kadar rahat ve pervasızca hareket etmemiştir.

Genelde Ortadoğu, özelde Irak üzerinde daha şimdiden yeni paylaşım planları yapılmaktadır. Uluslararası bazı çevrelere göre Kuveyt'in işgalinden ABD'nin haberi vardı ve Körfez bunalımı bizzat ABD'nin bir senaryosuydu, bununla bölgede ve petrol yatakları üzerinde tek yanlı olarak egemenliğini kurmanın koşullarını yaratmak istiyordu. Ancak durum ne olursa olsun, ABD, Ortadoğu bölgesine kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda yeniden şekil verecektir. Gelecekte çıkarlarının tehlikeye girmemesi için bugünden bunun tedbirini de alacaktır. Dışişleri Bakanı James Baker'ın yaptığı bir açıklamaya göre ABD, kriz sonrası Ortadoğu'da, NATO'ya benzer askeri bir paktın kurulmasını öngörmektedir. Bunun anlamı geldiği açıktır, üzerinde uzunca tahliller yapmaya gerek yoktur. ABD, bölge halklarına özgürlük, barış ve demokrasi getirmek için gelmiyor. Hedef salt Saddamyönetimini devirmek değil-

dir; esas ve uzun vadeli hedef bölge halklarının, en başta Kürt halkının, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini bastırmak ve bölgeyi uzun vadede emperyalizm açısından güvenli ve istikrarlı bir duruma getirmektir. Körfez bunalımı dolayısıyla bölgede ve uluslararası alanda ortaya çıkan bugünkü durumun sınırlı ölçüler içinde de olsa Kürtlere yaradığı doğrudur, ancak bunun, geçici bir durum olduğunu ve gelecekte Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni daha büyük tehlikelerin beklediğini unutmamak lazımdır. Örneğin bu süreçte Güney Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin yoğun çabalarına rağmen ABD ile ciddi bir temas sağlanamamıştır. ABD, Saddam yönetiminin devrilmesi ardından Irak'ta durumun ne olacağı, burada yaşayan ve yıllardır ulusaldemokratik hakları uğruna mücadele veren Kürt halkının ve Güney Kürdistan'ın siyasal geleceğinin ne olacağı konusunda bugüne kadar açık hiç bir şey söylememiştir. Kaldığı, 1975 yenilgisi Kürt halkının hafızasından silinmemiştir. ABD, Kürt sorununu "insan hakları meseleleri" çerçevesinde ele alıyor, çözümlünde bu bağlamda görüyor, hepsi budur, bundan ötesine karşıdır. M. Abromowitz adı geçen açıklamasında: "ABD, Türkiye'nin toprak bütünlüğüne bağlıdır. Bağımsız bir Kürdistan'a karşıdır. Biz, Türkiye'nin Kürt nüfusunun geleceğinin Türkiye'de olduğuna inanıyoruz. ABD hükümetinin Talabani ile hiç bir ilgisi bulunmamaktadır." diyor.

TÜRKİYE HESAPLARINI NEYE GÖRE YAPIYOR?

Körfez krizinden yararlanarak Ortadoğu üzerinde hesaplar yapan sadece ABD emperyalizmi değildir. Kürdistan'ın en büyük parçasını sömürgeleştirilen ve bölgenin en büyük sömürgeci devletlerinden biri olan Türkiye'nin de hesapları vardır. Bu kriz ortamında Türk egemen sınıflarının tarihi ilhakçı arzuları alabildiğine kabarmıştır. Türkiye Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL: "Körfez olayında bir koyacağız, üç alacağız." diyor. Kuşkusuz Türkiye'nin, Körfez bunalımında izlediği politikanın nedenleri çok yönlüdür. Ortadoğu pastasından pay kapmak, bölgedeki gelişmeler sürecinde ve uluslararası alanda Kürt sorununda aktif bir taraf durumuna gelmek, ABD ve Avrupa ile Ortadoğu arasında bir köprü

olmak, Dünya'daki son gelişmelerden dolayı kaybolan stratejik önemini yeniden kazanmak, ABD-Avrupa ve Arap ülkelerinden mali ve askeri yardım görmek, AT'ye girebilmenin güvencesini koparmak ve daha başka nedenler. Dolayısıyla Türkiye'nin izlediği politikayı salt emperyalizme bağımlılık teorisine ve ABD-NATO'nun bölgedeki jandarmalığı rolüyle açıklamak bizi yanlış sonuçlara götürür.

Türkiye, Irak'a karşı ilk ambargo kararını uygulayan ülkelerden biridir, şimdide Suudi Araistan'a Körfeze askeri güç göndermeye başlamıştır. Türk hükümeti çılgınca savaş borazanlığı yapmaktadır. T. Özal uzun süren ADD gezisinde Başkan George Bush ve Pentagon yetkilileriyle savaş planları ve bu savaşta Türkiye'nin yeri ve rolünü görüşmüştür. Çıkacak bir savaşta Türkiye'nin yeralacağı büyük bir olasılık haline gelmiştir. Türkiye, ABD'nin yanında ağır yükümlülükler altına girmesine ve Körfez bunalımında en fazla zarara uğrayan ülkelerin başında gelmesine rağmen bugüne kadar ABD, Avrupa ve Arap ülkelerinin taahüt ettikleri maddi yardımı görememiştir. T. Özal ABD'de yaptığı bir basın toplantısında bunu şöyle dile getirmektedir: "Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, ama yağmur yağmıyor." Türkiye bugüne kadar umduğunu bulamadığına göre "Körfez bunalımında bir koyup üç alacağız" demekle T. Özal neyi kastediyor?

Kuşkusuz Türkiye'nin, Körfez bunalımındaki beklentileri çok yönlüdür ve bir taşla bir kaç kuşu bir arada vurmak istiyor. Her şeyden önce Türkiye için en önemli olan Kürt sorunu dur. Türkiye bu savaşta önüne ana hedef olarak Kürdistan ulusal demokratik hareketini tasfiye etmek, Kürt sorununun uluslararası platformlara gelmesini engellemek ve bu arada savaş hengesini içinde Kerkük-Musulu işgal etmeyi koymuştur. Türkiye savaş hazırlıklarını bu plana göre yapmaktadır. Türkiye, Kuzey Kürdistan'a, Irak hududuna ağır silahlarla donatılmış büyük bir askeri güç yığmaya başlamıştır. Bugünlerde bölgede ABD ve NATO ile birlikte ortak askeri tatbikatlara başlanacaktır. Savaş çıktığı takdirde Kürdistan toprakları birinci dereceden savaş alanı olacaktır. Buda Kürt halkı ve ülkesi için büyük bir yıkım olacaktır. Saddam Hüseyin'in kimyasal bombaları ve diğer tüm yıkım silahları Kürt halkı üzerine yağacaktır. Böyle bir

şey Türk devletinin umurunda bile değildir, zira TC'nin Kürt sorunundaki geleneksel politikası yakıp-yıkma ve toplu katliamlar üzerine kurulmuştur, günümüz uluslararası ortamında normal koşullarda yapamadıklarını savaş içinde yapacaktır, yaptıracaktır. Bunun işaretlerini şimdiden görmek mümkündür, bölgede halkın gözleri önünde askerlerine gaz maskeleri ve diğer koruyucu malzemeler dağıtılırken, halkın güvenliği için hiç bir tedbir alınmamaktadır. Kürt halkı, Halepçe katliamından çıkarıldığı tecrübeleriyle, sınırlı bilgi ve olanaqlarıyla, kendi tedbirlerini kendisi almaya çalışmaktadır. Aynı şey Güney Kürdistan içinde geçerlidir, Kürdistan ve Kürt halkı yıkıcı bir savaşın korkunç sonuçlarıyla karşı karşıyadır.

"BİN TON ADALET BİR VARIL PETROLE SATILACAK MIDIR? "

Kürt halkı ve onun yurtsever demokratik güçleri Ortadoğu'da yaratılan fiili bir durumla, bir dayatma ile karşı karşıyadırlar, mevcut durum ve çıkacak bir savaş onların iradeleri dışında olan bir durumdur. Kürt halkı savaşın öznesi değil, nesnesi durumundadır. Böyle bir durumda Kürt halkının ve Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin yeri ve politikası ne olmalıdır?

Herşeyden önce Kürt halkının sömürgeci, ırkçı, barbar Irak yönetimine karşı mücadelesi devam ettirilmelidir, hiçbir suretle bundan taviz verilemez, Kürdistan'ın diğer parçalarından yurtsever demokratik güçler ise bu mücadeleye aktif destek vermelidirler. Uluslararası düzeyde Güney Kürdistan ulusal hareketi açısından dün göre bugün daha elverişli bir ortam doğmuştur, sorun bunun ustaca kullanılmasıdır, buda asıl bu parçadaki güçlerin görevidir. Türkiye'nin yeni Kemalistleri eski Aydınlık çevresi, "Irak anti-emperyalist mücadelenin odağı haline gelmiştir." diyerek Kürt halkına ters hedefler gösteriyor ve diğer yandan "Türkiye'nin yeri Irak'ın yanındır." diyerek sömürgeci devletleri açık bir biçimde işbirliğine çağırıyor. Hiç kimsenin Kürt halkından kanlı Saddam yönetimini desteklemeyi istemeye hakkı yoktur. İnsanlık suçu işlemiş bir rejimi desteklemek veya onunla anlaşmaya çalışmak, hele Kürt yurtsever hareketi açısından, bağışlanabilir bir şey değildir. Güney Kürdistan yurtsever güçleri ortaya çıkan tarihi fırsatı değerlendirerek, kanlı Irak yönetimini devirmek ve

ulusal demokratik haklarını elde edebilmek için saflarını sıklaştırarak mücadeleye daha kararlı bir biçimde sarılmalıdır. Bu mücadelede doğru politika, her şeyden önce Kürt halkının özgücüne güvenme ve bölgede olsun, uluslararası alanlarda olsun, bağımsız davranma politikasıdır. Bölgede mevcut durum devam ettikçe veya bir savaş durumunda bazı bölge devletleri, ABD ve Avrupa ülkeleri bazı teminatlar da bulunabilirler, hatta sınırlı bazı yardımlarda verebilirler. Elbette bu tür fırsatlardan yararlanılmalıdır. Ancak hiç bir şeyin karşılıksız olmadığı bilinmelidir ve Kürt halkının yurtsever potansiyelinin şu veya gücün çıkana kullanılmaması için sorumlu davranılmalıdır. "Düşmanınımın düşmanı benim dostumdur." politikası her zaman geçerli bir politika değildir ve çoğu zaman ters tepen bir politikadır. Geçmişte Kürt halkı bu politikanın acı sonuçlarını görmüş ve bedelini ağır bir biçimde ödemiştir.

Son alınan haberlerde Güney Kürdistan yurtsever güçleriyle Irak muhalefet güçlerinin ortak bir "Sürgün Hükümeti" kurmak için bir araya geldikleri bildiriliyor. Kurulacak hükümette Ulusal Demokratik Cephe'de yer alan güçlerle Baas Partisi'nin muhalefet kanadı, İKP ve İslamcı güçler yer alacaklardır. Olayın mahiyeti ve kurulacak hükümetin niteliği konusunda şimdiden kesin bir şey söylemek erkendir, ancak Irak'ta Saddam iktidarının devrilmesi ardından iktidara aday başka güçlerin olmadığı bilinen bir durumdur, bu anlamda prensip olarak böyle bir gelişmeyi olumlu karşılamak lazımdır. Bununla birlikte, kurulacak hükümette Kürt halkının ulusal demokratik haklarının kapsamının ne olacağı ve iler de bunun güvencesinin olup olmayacağı önemli bir sorundur. Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin taleplerinin "Bölgesel Bir Otonomi" olduğunda unutmamak lazımdır. Zamanlama olarak, uluslararası kamuoyunun oluşturulması ve etkin bir desteğin sağlanması için, şimdiden böyle bir adımın atılmış olması politik açıdan önemli bir gelişmedir. Bununla birlikte fazlaca iyimserliğe kapılmamak ve gelişmeleri ihtiyatla izlemek gerekiyor.

Son gelişmeler Kürt sorununun Ortadoğu'da ve hatta Dünya'da önemini bir kez daha ortaya çıkarmış ve sorunun uluslararası alanda daha çok güncellik kazanmasına neden olmuştur. Bir bütün

olarak Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin bu durumdan akılcı bir biçimde yararlanmaları lazımdır. Ancak bunun içinde, Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin öncelikle ortak ve açık bir politikaya sahip olmaları ve gelişmelerde aktif bir taraf durumuna gelebilmeleri için hazırlıklı olmaları gerekiyor. Mücadele çeşitli biçimleriyle bir bütündür ve bugünkü uluslararası koşullarda bunun diplomatik cephesi son derece önemlidir. Kriz sonrası Ortadoğu'da diplomasi savaşının yoğunlaşarak devam edeceği açık bir gerçektir. Örneğin, bir "Ortadoğu Barış Konferansı"ndan veya bir "Uluslararası Barış Konferansı"ndan söz edilmektedir. Böyle bir konferansta Ortadoğu'nun temel sorunlarından biri olan Kürt Sorunu gündeme gelebilir mi, Kürdistan ulusal demokratik güçleri temsil edilebilir mi, edilirse ne düzeyde temsil edilebilirler? Bu tür sorulara cevap aranmalı ve bunun hazırlığı yapılmalıdır. Bugünkü süreçte Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin bu tür uluslararası platformlara girebilmeleri oldukça zordur. Herşeyden önce Türk-Arap-Acem ittifakı bunun önündeki en büyük engellerden biridir. Buna rağmen bu alanda, ki bugüne kadar ihmal edilmiştir, kapılar aralanmalı ve Kürt ulusal hareketinin önündeki barikatlar aşmaya çalışılmalıdır. Kabul edilmelidir ki Ortadoğu'nun yeniden biçimlendirilmeye çalışıldığı bu süreçte Kürt halkının milli ve tarihi haklarıyla geleceği bir belirsizlik içinde dir. Olaylar Kürt halkının iradesi dışında geliyor ve dış güçler Kürt halkına rağmen onun kaderini belirlemeğe çalışıyorlar. 1975 yenilgisinin ardından Molla Mustafa BARZANİ şu tarihi belirlemeyi yapmıştı: "BİN TON ADALET BİR VARIL PETROLE SATILMIŞTIR!.." Bugünde tarihin Kürt halkının önüne bir kez daha aynı yüzle çıkmaması için, Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin, ortaya çıkarttığı fırsatları kaçırmamalarına bağlıdır. Kürt halkı bir bütün olarak kendi kaderini kendisi tayin etme şansına sahip olmadıkça, gerçek kurtuluşa kavuşması mümkün değildir.

Nedim Cihat..

ESKİŞEHİR " E TİPİ ÖZEL CEZAEVİ VE GÜNDEMLEŞEN SEVK OLAYI" ÜZERİNE.

Demokratik kamuoyunun dikkatini hapisaneler konusundagüncellenen bir soruna çekmek istiyoruz. Sorun, yapımı uzun süredir sürdürülmekte olan ve son hazırlıkları tamamlanan, yakında sevk işlemlerine başlanacağı bildirilen Eskişehir "E Tipi Özel Cezaevi"ne ilişkindir.

Hapishanelerden alınan haberler ve Adalet Bakanlığı'nın açıklamaları iktidarın Türkiye ve Kürdistan'da hapishaneler konusunda ve devrimci tutsaklara yönelik yeni uygulamaların hazırlığı içinde olduğunu gösteriyor.

Adalet Bakanı Altan Sungurlu geçen Ağustos ayında TEMPO dergisine yaptığı bir açıklamada: "Eskişehir Cezaevi tamamlanmıştır, önümüzdeki hafta basına tanıtacağız..." diyordu. Bakan Eskişehir'de yeni yapılan bu cezaevine "terör vasıflı kişilerin gönderileceğini..." de ekliyordu.

Bu yeni cezaevinin özelliği nedir? Eskişehir Cezaevi oldukça büyük ve yetkililerin deyimiyle kendi özellikleri içinde son derece güvenilir bir yerdir. Bu yeni cezaevi "E Tipi Cezaevleri" sisteminin Türkiye'deki en gelişkin bir örneğidir Türkiye'de yerleştirilmek itenensistemepilot bir örnekteşkil ediyor. Tutsakların birbirlerinden ve dış Dünya'dan tecriti amaçlanmıştır. Temeli "tek kişilikli ve kapalı hücreler" sistemine dayanıyor. Toplam 252 tek kişilikli 60 üç kişilikli kapalı hücrelerden oluşuyor. Hücre odalarının eni 2 metre, boyu 4 metredir. Kapalı hücrelerde birer kişi, en fazla üç kişi kalabilecektir. Havalandırma ve diğer işlemler de aynı şekilde tek kişilik olarak yapılacaktır. Türkiye'de "E Tipi Cezaevleri"nde hala uygulanmakta olan "Koşuş veya Kat Sistemi" kaldırılacak, dolayısıyla mahkumların yardımlaşma ve dayanışmaları engellenecek, "Kömün" ve benzeri ortak yaşam olanakları tamamen yok edilecektir. Böylelikle siyasi mahkumların dışarıyla olan sınırlı temasları ve kendi aralarındaki iletişim-

leri engellenmiş olacaktır. Resmî açıklamalara göre Türkiye de toplam 8 tane E Tipi Özel Cezaevi bulunmakta ve bu cezaevlerinde toplam 2500 siyasi mahkum yatmaktadır.

Sevk işlemlerinin tamamlanması ardından buradaki uygulamaların nasıl olacağı konusunda şimdiden kesin bir şey söylemek zordur. Ancak, yeni cezaevinin yapım tarzı, özellikleri ve yerleştirilmek istenen sistemin bir protipi olması açısından devletin neyi amaçladığı açıkça belli oluyor. Özellikle dikkat çekilmesi gereken nokta şudur: Buraya "terör vasıflı kişiler" gönderilecektir. Bunun ne anlama geldiği ise açıktır. Özellikle 12 Eylül'den sonra siyasi tutsaklar ile siyasi olmayanların ayrı cezaevlerine konulması veya ilişkilerinin engellenmesi bilinçli bir uygulamaydı. Siyasi tutsaklar toplumun değişik kesimlerinden soyutlanmaya çalışıldı. Bu yerleştirilmek istenen politika doğrultusunda atılan adımlardan biriydi. Bu doğrultuda şimdide yeni adımlar atılmak isteniyor. Devrimci tutsakların bir kısmı "terör vasıflı kişiler" ilan edilerek yeni bir kategori geliştirilmeye çalışılıyor. Amaç bellidir: Devrimci tutsakların siyasi statüleri tamamen ortadan kaldırılarak, devrimci siyasi mücadele "terör ve anarşi hareketi" olarak gösterilmek ve devrimciler toplumuun gözünde terör ve anarşi öznesi durumuna sokulmak isteniyor. Diğer yandan devlet hapishanelerdeki devrimci tutsakların birlik ve mücadelesini bölmek, Türkiye ve Kürdistan hapishanelerinde gelişen ve giderek kurumlaşan devrimci mücadeleyi pasifize etmek, ortadan kaldırmak istiyor. Devletin uygulamalarına ve yerleştirilmek istenen cezaevleri sistemine direnen aktif unsurlar tasfiye edilmek istenmektedir. Bu tasfiye hareketinden hedeflenen devrimcileri teslim almak, devlete ve uygulamalarına boyun eğdirmek, onları "ıslah" ettirmektir. Eskişehir örneğinde geliştirilmek istenen sistem bunu amaçlamaktadır. Unutma-

mak gerekirken 1 Ağustos Genelgesi hala yürürlükte ve tam olarak hayata geçirilebilmesi için ortamı ve koşulları hazırlanmaya çalışılıyor.

Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçlerinin "Hapishaneler Konusunda" hapishanelerde olsun dışarıda olsun kısa vadeli ve uzun vadeli ortak merkezi bir politikalarının olması gerekiyor. Devrimci güçler arasında birlik ve dayanışma zorunluluğu somut olarak en çok kendini hapishanelerde gösteriyor. Ulusal ve sınıfsal mücadelenin yoğunlaştığı ve en sert bir biçimde sürdürüldüğü alanlardan biride, belki de en başta geleni, hapishanelerdir. Buralarda devrimciler, ege men sınıfların uygulamalarıyla, bunun pratikteki uygulayıcısı olan devletle günün yirmi dört saatinde dolaysız ve açık bir biçimde karşı karşıyadırlar. Mücadele yüz yüze, sert ve nesnelidir. Bu nedenle hapishanelerde birlik ve dayanışma zorunlu ve hayati bir önemdedir. İdeolojik ve siyasi ayrılıklar ve hatta kimi devrimci örgütler arasındaki ciddi sorunlar bile birlik ve dayanışmaya engel olmamalıdır. Devletle uzlaşan, devletin uygulamalarına boyun eğen ve teslim olanlar dışında, devrimci, demokrat ve anti-faşist tüm insanların ortak bir hapishaneler politikası etrafında geniş bir mücadele, birlik ve dayanışma platformunda bir araya gelmesi gerekir. Elbette böyle bir politika hapishanelerle sınırlı tutulamaz, tutulmamalıdır. Bunun dışarıda da hayata geçirilmesi, tüm devrimci-demokratik güçleri kapsamı ve demokratik kamuoyunu kazanması lazımdır.

12 Eylül'den sonra, sömürgeci-faşist diktatörlüğün iktidarı boyunca Türkiye ve Kürdistan'da hapishaneler siyasi mücadelenin en hareketli alanlarından biri haline geldiler. Denilebilir ki bu süreç boyunca hapishanelerde gelişen devrimci mücadele bu alanda her iki ülkenin devrimci mücadele tarihinde yeni bir dönemi açmıştır. Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçlerinin müca-

dele geçmişinde dün yeri olmayan, ya da çok cılız bir yere sahip olan, ama bugün ciddi bir yer edinen yeni bazı devrimcimücadelebiçimleri doğmuştur, yeni bazı araç ve taktikler geliştirilmiştir. Bu yeni biçimler, içerde ve hatta dışarda, gelişen mücadeleye kan veren etkenler olmuştur. Yeni bir birikim, yeni değer ve gelenekler yaratmıştır. Süreli ve süresiz Açlık Grevleri, Ölüm Oruçları, ölümü göze alarak gerçekleştirilen direnişler, yemek boykotları, Tek Tip Elbise giymeyi red etme, anadilden (Kürtçe) görüş ve savunma talebi gibi eylemler bunlardan bazılarıdır. 12 Eylül'den önce Türkiye ve Kürdistan'da devrimci hareketin literatüründe bu tür kavramlar oldukça soyut kalıyordu. Ama bugün bu kavramlar ve süreçte yaratılan mücadele biçimleri geniş toplum kesimlerine kadar uzanmış, değişik siyasal ve toplumsal çevrelerin desteğini kazanmıştır. Hapishane pratiği bu değişik çevrelerden insanları ortak amaç ve eylemler etrafında bir araya getirmiştir. Kendini yakan analar, hapishane önlerinde polisle, Özel Timle, komandoyla taşı-sopalı kavgaya girişen analar, bacılar, eşler, genç ve yaşlı insanlar yaşanan bu sürecin birer parçası haline gelmişlerdir. Hapishanelerdeki direniş eylemleri etrafında ve onlara paralel olarak dışarda da açlık grevleri, oturma eylemleri, protestoyürüyüşleri, toplantılar vb. gerçekleştirilmiş; hapishanelerdeki uygulamaları protesto etmek ve buna bağlı olarak demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi geniş siyasal ve toplumsal çevrelerin ortak paydası haline gelmiştir. Bu durum Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçleri için ileri bir kazanım, sömürgeci-faşist diktatörlük için ise ağır bir darbe olmuştur. Bu süreç iki ülkenin devrimci-demokratik güçlerinin mücadele geleceğinde yerini koruyacak ve önemli bir rol oynayacaktır.

Ancak, sömürgeci-faşist devlet boş durmuyor, cezaevlerini yeni bir sisteme oturtmak için yoğun hazırlıklar içindedir. Özellikle bu günlerde politik tutuklulara yönelik yeni bir saldırının gündemde olduğunu unutmamak lazımdır. Geçen bu kanlı yıllar boyunca

Türkiye ve Kürdistan hapishanelerinde ağır bedeller ödenerek elde edilen hak ve kazanımlar ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. İşte bu bağlamda "Eskişehir E Tipi Özel Cezaevi" ve gündeme gelen sevk olayı bir kat daha önem kazanıyor.

Olay tek bir yere ve tek bir sefere özgü tekil bir olay değildir. Olaya bu şekilde bakıldığı takdirde ciddi bir yanlış olur.

Yakında Türkiye ve Kürdistan hapishanelerinden özel olarak seçilmiş çok sayıda siyasal mahkumun Eskişehir'e sevk edilmesine başlanacaktır. Hapishanelerden gelen haberlerde siyasal mahkumlar bu gelişmeye dikkati çekerek, devletin yerleştirmek istediği yeni cezaevi sisteminin ilk halkasını oluşturan "Eskişehir E Tipi Cezaevi" olayını sorgulamakta, bu konudaki kuşku ve tedirginliklerini dile getirmektedirler. Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçlerinin olay karşısında aktif tutum almalarını, şimdiden demokratik kamuoyunu hazırlamalarını istemektedirler. Olay hapishanelerde tüm siyasal görüşlerden tutuklular arasında uzun bir süredir yoğun bir biçimde tartışılmaktadır, içerdekilerin izleyecekleri politika ana hatlarıyla belli olmuştur. Devrimci tutsaklar sorunu sadece Eskişehir'e gönderileceklerin sorunu olarak görmüyorlar, aksine genel ve tüm siyasal tutukluların ortak bir sorunu olarak değerlendiriyorlar. Eskişehir'e gönderilecek olanlarda sadece kendileri adına değil, tüm devrimci siyasal tutuklular adına hareket edeceklerdir. Burada da izlenecek olan politika ve başvurulacak eylem biçimleri belli olmuştur. Eskişehir'de başlayacak bir direniş Türkiye ve Kürdistan hapishanelerinde geniş bir destek görecektir.

Türkiye ve Kürdistan devrimci-demokratik güçleri Eskişehir olayı ve yeni gelişmeler karşısında duyarlı olmalıdır. İç ve dış kamuoyu duyarlı hale getirilmelidir. Her gücün ve yurtsever-demokrat her insanın yapacağı/yapabileceği bir şeyler vardır ve olmalıdır. Devrimci siyasal tutukluların mücadelesini desteklemek, onlarla her alanda dayanışma içinde olmak, bu mücadeleyi içerde ve uluslararası alanda demokratik kamuoyunailetme yakıncı güncel görevlerden biridir.

Bu yazı basına hazırlandıktan sonra Türkiye ve Kürdistan'da yeni gelişmeler baş göstermiştir. Yazıda dikkat çekildiği üzere iktidar devrimci siyasal tutuklulara yönelik yeni saldırılarını başlattı bile. Yeni saldırı Diyarbakır Cezaevinden 90 tutuklunun çeşitli hapishanelere nakledilmesiyle başladı, bunu diğer cezaevle-

rindeki yeni nakiller izliyecektir. Diyarbakır'daki nakil sırasında tutuklularla cezaevi yönetimi ve güvenlik güçleri arasında yoğun tartışmalar oldu, cezaevinde gergin bir ortam yaşandı. Bu nakil işlemiyle birlikte Diyarbakır cezaevinde 300'e yakın tutuklunun katıldığı bir açlık grevi başladı ve dergimizin basım hazırlandığı bugünlerde halademetmektedir (7 Kasım 1990). Kürdistan'da Diyarbakır ve diğer bazı yerlerde dışarda da destek açlık grevleri başlamıştır. Dayanışma ve protesto eylemleri Diyarbakır, Siverek, Cizre, Nusaybin vb. yerlerde ve Türkiye'nin bazı şehirlerinde giderek gelişiyor.

Diğer yandan iktidar "idama hükümlü" devrimci tutsakların "cezalarının infazı" tartışmaları (ASALIM KAMPANYASI) ile saldırılarını sistemleştirerek genişletmeye çalışıyor. İdam cezalarının infazı tartışmalarıyla Türkiye ve Kürdistan'da siyasal ortam daha da gerginleşmiştir. İdam hükümlülerin aileleriyle diğer çok sayıda siyasal tutuklunun aileleri Ankara'ya bir yürüyüş hazırlığı içindedirler.

Cezaevlerinin yönelik yeni uygulama ve saldırıların ve idam cezalarının infazı kampanyasının bu dönemde başlatılmış olmasının Körfez krizi ve Türkiye'nin savaş çıkartkanlığı politikasıyla ilintili bir yanı da vardır. Ekonomik, siyasal ve toplumsal bunalımın derinleştiği iktidarın savaş borularını çaldığı bir sırada emekçi halklar ve devrimci demokratik güçlere gözdağı verilmek istenmektedir.

Faşist iktidarın cezaevlerine yönelik yeni saldırı ve provakasyonlarına, özellikle idamlıkların infazı (ASALIM...) kampanyasına karşı aktif bir mücadelenin verilmesi ve hapishanelerde başlayan, giderek yaygınlaşacak olan eylemlerin desteklenmesi öncelikle yerine getirilmesi gereken sarsaklanamaz bir görevdir. Türkiye ve Kürdistan devrimci demokratik güçlerinin, demokratik kamuoyunun gelişmeler karşısında duyarlı davranmaları ve aktif bir tavırla ortak dayanışma eylemlerine girmeleri gerekiyor.

Redaksiyon

M.CAN AZBAY

Bir İdam Hükümlüsünden GÜNCEL GELİŞMELER VE İDAM CEZALARININ İNFAZINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELER

Ülkemiz Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin gün geçtikçe kitlesel olarak yeni bir aşamaya varması; Türkiye ilerici demokratik muhalefet güçlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin toparlanarak mücadele arenasında yeniden aktif yerlerini almaya başlamasıyla; gerek burjuva basınında olsun gerekse sömürgeci egemen güçlerinin kukla sözcülerinin açıklamalarında olsun yeni bir korku atmosferinin egemen sınıfları sardığını görüyoruz. Bu korku son dönemde kendini açık bir savaş ve katliam çığırkanlığıyla ifade eder duruma gelmiştir. Devletin resmi ağızları artık "bir kaç eşkiya"dan söz etmiyor. Artık yer yer "intifada"ya kalkışan bir halkın topyekund düşmanlığından söz ediliyor. Ve sömürgeci egemen güçler bu çerçevede kimyasal silahların kullanımından tutunda genel bir soykırım varacak çok boyutlu bir savaş hazırlığı içinde dirler.

Tabii, bu arada "kana kan intikam!..." histerik mantığıyla ellerinde rehine olarak tutukları devrimci tutsakların idam cezalarının infazını gündeme alarak devrimci güçlerden hem öğ almayı hemde halklarımızın gelişen ulusal ve toplumsal muhalefet hareketine gözdağı vermeyi amaçlamaktadırlar. İşin ilginç yanı ise idam cezalarının infazını gündeme alırken devrimci tutsakların ulusal kimliklerine göre seçmece davranmalarıdır. Bunu yapmalarının esas amaçları güya caydırıcılıkmış!.. Bir idam hükümlüsü olarak taraf olmamdan dolayı konunun hem öznel hem nesnel yanına kısa bir vurgu yama gereksinimini duyuyorum. Konunun siyasal ve toplumsal yanını ağırbastığından buradadüşüncelerimizi acilenen ve yüksek bir sesle ifade etmek

zorundayız.

Konu sürekli olarak gündemde tutulan, daha doğru bir deyişle rehin tutulan "idam cezası" politik tutsakların cezalarının infazı olayıdır. Dahası egemen güçlerin korku ve kaybetme duygusu ölümcül bir hal aldıkça bu konu derhal gündemin birinci maddesi haline getiriliyor. Ancak son "kararnameler" zinciri ve kamuoyunda "sansür sürgün" (ss) yasası olarak algılanan fakat esas amacı ülkemizdeki dinamik güçleri yoketmeyi ve hızla gelişen ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesini bastırmayı hedefleyen bu tür uygulamalar madalyonun sadece bir yüzünü teşkil ediyor. Oysa daha şimdiden Hiroşima, Nagazaki ve Halepçe'yi gölgede bırakacak insanlık suçlarını tekrarlamak isteyen kafatasçı sömürgeci azınlık bir takım yeni uygulamaları yürürlüğe koymak istiyor. Aslında İDAM cezalarının bir "caydırıcı"lık hikayesinin olmadığını kendileride biliyorlar. Asıl amaç yaşamları karşılığında ve ömürlerini daha da uzatmak için ellerinde canlı rehine bulundurmadır! Dahası katmerleşen ulusal ve toplumsal sorunlar karşısında ve yığınların coşkun öfkesinden korunmak için bir savunma kalkını oluşturmak ve buna paralel olarak idam dosyalarını komisyon raflarında gündemi değiştirmek için hazır tutmaktadırlar... Toplumsal gelişmelerin keskinleşmesiyle sözümona çözüme ilişkin bir takım klasik sözler temcit pilavı gibi ısıtılıp kamuoyunun önüne sürülüyor. Böylelikle gelişmelerin keskinliğini köreltmek ve gelişen mücadeleyi kontrol etme yönelik politikalar oluşturmak zorunluluğunu duyuyorlar. Bu tür girişimlerin anlamsız ve gerçekçi olmayan

gereksiz arayışlar olduğunu halkların tarihi ve sınıflar mücadelesi göstermiştir ve gösteriyor. Tarih bu tür benzer örnekleriyle doludur.

12 Eylül'den sonra başlayan idam cezaları ve infazı 1984'ün sonlarına dek tereddütsüz olarak sürdürüldü. Fakat toplumsal muhalefetin yeniden uyanmasıyla "ölüm cezaları" infaz edilmekten ziyade gündemde tutularak egemen güçler rahat soluk almayı düşündüler. Özellikle 1986 yılından bu yana sözünü ettiğimiz çabalar daha da belirgin bir şekilde sürdürüldü. Ancak ülkemizde 1990 Newroz'uyla coşkuyla "serhildan" (intifada) atılımının pratikte kitlesel bir kararlılıkla bütünleşmesi düşman cephesinin yüreğinde korku yaralarını daha da azdırdı. Bu korkular kaybetme atmosferine bürünerek yüreklerinde kangrenleşmeye yüz tuttu... Ki bu korku gün geçtikçe daha da belirginleşiyor!

İşte bu süreçte burjuva basın ve yayın organları başta olmak üzere egemen güçler idam dosyalarının ayrıştırmasını gündeme getirdiler. Ölçüt olarakta bu ayrıştırma ezilen ulus devrimcileri ve ezen ulus devrimcileri temelinde yapılmaktadır. Bu işin öncülüğünü tabiki kimseye kaptırmak istemiyen ve yıllarca bu konuda celatlık çığırkanlığını yapan kimi basın çevreleri -ki bunlar yeri geldiğinde de "demokrat"lık konusunda kimseye sözhakkı tanımazlar(!)- hemen kollarını sıvayıp dosya ayırmasına başladılar. Kürdistan bağımsızlık mücadelesinde tutsak düşen kırk dört (44) devrimci-yurtseverin isim listesini hemen yayınlatıp sürecin hızlandırılması yönünde bir takım mercilere bariz bir şekilde etkide bulunmaya çalıştılar. Bu 44 kişilik listede yer alanlardan biri de

ben olduğumdan dolayı gerek birey bazında gerekse genel irade yönünden taraf olma konumundan dolayı öncelikle egemen güçlere bir hatırlatmada bulunmak istiyorum:

Evet, bizim "bölücülük" özlemlerimiz ta 1639'lara dayanıyor. Çünkü tarihsel süreç içerisinde irademiz dışında yapılan bölücülüğü sona erdirmek için insan olma sorumluluğumuz üzerine getirmeye çalışıyoruz. Oysa sizler o "şış göbeğiniz ve kalın ensenizle" salt çıkarılarınızı korumak, katliam, soykırım ve işgalci geleneklerinizle, dünya kalkları tarihinde terörist ve barbarlık kimliğinizle bilince çıkmış bulunuyorsunuz. Dahası bizim yapmak istediğimiz ise sizi bu insanlık suçundan dolayı yargılamak; tarihsel haksızlığı ortadan kaldırmak, toplumsal adaleti ve barışı sağlamak; insanlık ailesini bu tür asalaklardan korumak ve kurtarmaya yönelik toplumsal bir sorumluluktur! Elbette bunu insanlık ailesinin üyeleri olma bilinciyle ve bütün halkları için yer yüzünde barışı, emeği, özgürlüğü, eşitliği, kardeşliği ve mutluluğu getirmek için yaptık ve yapıyoruz. Bizim asıl amacımız budur. Bu bağlamda bizler, sizin bilmediğiniz, anlayamadığınız ve düşüncesi bile size yabancı gelecek şekilde yaşamında ve ölümünde, bilincindeyiz... Bu iki kavramın birbiriyle olan bağlılığına, bütünlüğüne ve birbirleriyle olan süreklilik savaşımıyla hep üretkenliğe, yeniyeye ve geleceğe uzandığını da biliyoruz. Oysa sizler onursuzluğunuzla; insanlık ailesinin düşmanı olmanızdan dolayı yaşayan birer ölüsünüz. Ki bu konuda tarih sayfaları benzer örneklerle doludur. Dahası tarih sayfaları ezen-ezilen, sömüren-sömürülen sınıf savaşımının mücadelesiyle yüklüdür. İşkence, baskı ve ölüm cezaları ezen sınıfın sınıfsal karakterinde yer alan bir özgüllüktür. Bunun en yaygın ve kaba şekliyle daha orta çağdan başlayarak uygulandığını biliyoruz. Ki herkesçe bilinen bu gerçekler hiç bir zaman ileriye yönelik mücadele hatmın önünü alamamıştır. Tam tersine mücadeleye ivme kazandırmıştır. Baskıların mücadelearaçlarını daha da zenginleştirmiş ve mücadeleyi daha da şiddetlendirmiştir... "BİR ÖLÜRÜZ BIN DOĞARIZ..." şiarının ifade ettiği gerçekten hareketle Kürdistan ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesinde vereceğimiz her can, toprağa düşen her fide gelecek toplumun yaratıl-

masında temel bir görev üstlenecektir. Geleceğin görkemli düzenini bu değerli insanların anıları ve mücadeleleri üzerinde inşa edeceğiz... Bu bağlamda ölmek ya da öldürülmek; idam edilmek, işkence tezgahlarından kalkmamak bizler için sizin anladığınız anlamda bir korku atmosferini oluşturmuyor. Çünkü bizler yaptığımız her şeyi bilinçli bir şekilde yapıyoruz. Her şeyi ayrıntılarına dek ölçerek, tartarak ve biçerek bilinçli bir eylemlilik içerisinde hareket ettik, ediyoruz. Kısacası bizler bütün bu olası sonuçların bilincindeyiz, bilincindeyiz. Bu bilinçten hareketle her türlü olumsuzlukları düşünerek yaşamımız pahasına mücadelenin kızgın alevleri içerisinde bilinç ve kararlıkla yürüdük, yürüyoruz ve yürüyeceğiz!..

Az önce de ifade ettiğim gibi kararnamelerin güncel bir hal almasıyla kimi basın organları idam cezalıların isim listelerinin dökümünü yaptılar. Sür manşetten çarşaf çarşaf yayın yaptılar. Devrimci-yurtsever yapılara mensup unsurların ekstradan dosya ayırmasına yöneldiler... Bütün bu korkuların, intikam duygularının kaynağı nedir, nerele dayanıyor? Bunca telaş su yüzeyine çıkarangerçek nedir? Kamıncabusunların yanıtı üç aşağı beş yukarı heimizce bilinmektedir. Başından beri kaybetmeye mehkum olan egemen güçler elbette ki, tüm olası gelişmeler karşısında panike kapılarak bu denli korkmaların haklı nedenlerimevcuttur! Çünkü yıllardır har vurup harman savururcasına bu topraklar üzerinde at oynatan Sömürgeci güçler bugün bastıkları toprakların ayakları altında kaymaya başladığını görüyorlar ve bunuderinden hissediyorlar. Tabi ki bu korku salt "kayma" olayıyla sınırlı değildir. Çünkü daha şimdiden "trajedik" sonlarını da hızlandırdığını ve yaygınlaştırdıklarını biliyorlar... Her ne kadar burjuvazi: "demokrasi", "insan hakları" vb. gibi toplumsal sorunları koyun postuna bürünmüş kurt misali sahiplenip saldırgan kimliğini gizlemeye çalışıyorsa da sahip oldukları mantığı ve gerçek kimliklerini gayet iyi biliyoruz-tanıyoruz, Yakın geçmişte kana susamış bu vampirler, aç kurtlar sürüsü gibi tek-düze postal sesleriyle "içerde" ve "dışarı" da adı konulmadan sistematik bir savaş sürecini tek yanlı olarak ilan ettiler. Bu süreç genelde yenilgi süreci olarak bilince çıktı... Ancak durumundemokratik

güçler sürecin ve koşulların tahlilini yaparak tek yanlı başlatılan savaşa dur demenin yolunu-yöntemini bulmaya çalışmışlardır. Daha doğrusu varolan toplumsal muhalefet güçleri üzerlerindeki yılların ölü toprağını silkeleyip alanlardayer almaya başladılar. Mevcut olan çelişkiler sürecin akışına paralel olarak mücadelearaçlarını da beraberinde yarattı. Süreç hızlandı ve ileriye yönelik biçimlenen koşullar kavgayı-savaşı daha derinleştirip keskinleştirdi! İç dinamiklerin yoğun bir şekilde tehlike sinyalleri vermesiyle burjuvazi panikleyip daha da saldırganlaştı. Öncelikle "Milli birlik ve beraberlik" kisvesi altında "düşman" kavramının kabuğunun içini doldurmaya çalıştılar. İç ve dış düşman kavramının yanı sıra "potansiyel düşman kavramını günlük yaşamda kullanır duruma geldiler. Kürdistan halkı baş düşman, komşu halklar ve kimi ülkeler ise her zamanki demogojik propagandanın tekrardan başka bir şey değildir. Asıl sorun dün varlığından bile söz edilmeyen Kürdistan halkının soylu bir şekilde davasına sahip çıkması olayıydı. Aradaki tek fark dün bu sorun hasıraltı edillmişti, bugün ise yüksek sesle telaffuz edilir duruma gelmişti. Daha doğru bir deyişle bu olay dile getirirken bayağı büyük bir korku içerisinde olduklarını da gizliyorlar. Öyle ki, kimi yetkili ağızlar korkularını, tepkilerini basın aracılığıyla kamuoyuna yansıtılar. Kimi çevrelerde dört bir yana salyalar savurarak tepkilerini kitlesel boyutta katliam ve soykırımla, toplu yerleşim alanlarına saldıarak ifade etme yoluna yöneldiler. Bu mantığın en açık şekilde ifade edilmeside Hakkari'de görev yapan....."bay" Tokat oldu. Bu beyan bir ölçüde şifreyle sunulan resmi düşüncenin kamuoyuna yansıtılmasıydı. "Bay" Tokat şöyle düşünüyor: "Benim felsefemde İstanbul kanunlarına yer yok! Benim kanunlarıma göre burada ot bile yeşermeyecek! Evet aynen böyle diyor...

Devamı gelecek sayıda.

HAPİSHANE KÖŞESİ

Bir kaç gün önce bir dosttan gelen bir mektup aldım. Bu dostun mektubundan Nedim Hoca'nın durumunu öğrendim. Çok üzüntülüyüm!... İnsanın en zor koşullarda acıyı, sevinci, umudu, bir avuç kahkahayı paylaştığı birlikte yediği ve birlikte içtiği; düşüncelerini ve hatta yüreğinin derinliklerinden gelen sıcak duygularını paylaştığı değerli bir dostun ölüm haberini, daha doğrusu öldürülme haberini, hemde en kahpe bir biçimde gerçekleştirilen öldürülme haberini duyunca; üzüntüsü her tarafına dolup taşıyor yüreğinde insanın. Bir çok insanımız ölüyor, öldürülüyor. Şüphesiz hepsi çok değerli insanlardır, hepsi aynı bir üzüntü yaratıyor. Fakat çok yakından tanıdığım ve uzun süre en zor şartlarda birlikte yaşadığım insanın durumu daha farklı oluyor. İnsanın inanası gelmiyor. Tüm, tüm hareketleri göz önünde canlı duruyor. Tüm anılar taze, duygular sıcak!... Ses kulakta taze. Ama öte taraftan bir haber var! Hangisine inanmalı insan? Bu gerçekten güç. Ama galiba haber doğru. Başımız sağolsun diyorum.

Gönderdiğim bu şiirimi Nedim Hoca ve aynı amaçla haince katledilen tüm insanlarımıza ithaf ediyorum.

EdipGelin

E.Tipi Cezaevi Elbistan

GECE YURDUMDA PUSU

Akşam siniyor usulcacık toprağa
Her şey rengini alıyor karanlığın
Kapanyor perde
Meltemin müziğiyle dans eden
yapraklar üstüne
Sahnedekine alkış yok bu akşamlarda
Gizli bir fısıltı dolaşiyor her yerde
Korku siyah pelerinini giymiş
Geziniyor en tenha kasaba
sokaklarında
Sessizlikten yarasa bile ürkek
Çıkmıyor tünediği ıslak duvar
oyuğundan
Evlerin penceresinden ışık
gülmüyor karanlığa
Nasıl olur!..
Yoksa korku lambaları da mı
sarmış peleriniyle
zaten ışığa hasret bu diyarda
Ah bu ne talihsizlik
Veya bir küskünlük mü bu
Ay da saklanmış karanlığın
rengindeki bulut ardına
Her şey
Ama her şey alet bir tuzağa
Karanlık, bulut, ay, ışık
ve korku...

Oysa dans ediyor metropol
şehirlerinde ışıklar
insanlarıyla cıvı cıvı bu akşamlar

Lüks gazinodakinin derditiadı
bozuk viskiden
Yaşama kırgınlık
Dansa davet edilenin red cevabında
Her şey o kadar narin
O kadar ince ki
En ufak dokunuş onu bin parça eder
Fakat istemiyorlar çoğalsın
Daha çok parlansın ışıkları
Mezopotamya'nın
En büyük korku
Cesaretin dalga dalga yayılması
Daha çok olması aydın beyinlerin
Atalarından miraskafalarında
sinsi plan
Kinle maskelenmiş cellatlar
Tiril tiril titrek
Eldesilah kapısında cesaretin
Gece bir kıyıma daha gebe
Zulme, katliama sömürüye bir
haykış
Karanlığı delen bir ışık
Halkının benliğini
kendinde taşıyan bir isyan
Pusuya düşürülmüş
Tak tak tak!
Ve kaçıyorlar cellatlar
Sanki bilmiyorlar şafağın sökeceğini
Bu topraklarda güneşin doğacağını
Siniyorlar ruhlarındaki karanlıklarla
Kucağı açık gecenin karanlığına

Vesabah...
Yine köprü altında bir anıt
Selamlıyor günün aydınlığını
Nutkunu veriyor halkına
Bu onun, onların hiyakesidir
Çağırıyor çevresindekileri
başkaldırıya
Zulme, sömürüye, sürgün ve
katliama
Haykırış çoğalıyor
On, yüz, bin
Yükseliyor daha güre
Selamlıyorlar promateus'u
Bir parça güneş getirmeye uzanıyor
Daha çok insan hep birlikte
Selamlıyorlar
Kökü yedi kat toprağa bağlı
çınarları
En tepesinde kızıl ufku
kucaklayarak
Selamlıyorlar
Toprağı için göğün yedi katında
kanat çırpırları
Umudungül bahçesinde yaşatarak.

Edip Galin
E.Tipi cezaevi
Elbistan

" NİŞTİMAN" IN ÇIKIŞINA DAİR

Biz, 12 Eylül Askeri Faşist Diktatörlüğünün yıkıcı terör ve zulmüne en açık ve bütün çıplaklığıyla maruz kalan Devrimci Ulusal Kurtuluşçu tutsaklar olarak, sömürgeciler tarafından, Kürdistan halkına yapılan işkence, baskı ve zulmün acısını her an yüreğimizin derinliklerinde hiss ederken, bugüne kadar biran olsun ulusal ve toplumsal sorumluluğumuzu unutmadan, ulusal ve devrimci onur ve değerlerimizi korumaya çalışmışız. 12 Eylül'den sonra Kürt halkı üzerinde baskısını artıran ve daha saldırgan bir tutum takınan sömürgeci güçlere karşı halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş taleplerinin onlara yüklediği sorumlulukları bir an olsun unutmadan her zaman gerekli çabayı gösterdiklerine inandığımız devrimci hareketimizin kararlı ve fedakar unsurları, halkımızın yolunu aydınlatacak ve amacına ulaştıracak ideolojik, teorik, pratik ve örgütsel planda verecekleri mücadelenin umudunu hep taşımış, Kawa'nın Newroz'da gelenekselleştirdiği, heyecanlı özgürlük ışıklarının parlıklarını görmeyi sabırsızlıkla beklemiştir.

Her zaman gerekliliğine inandığımız "Niştîman" adındaki dergimizin yeniden yayın hayatına başladığı müjdesini almak umut ve beklentilerimizin boş olmadığını heyecanla görmekteyiz! Amaca varılacak yolda, örgütsel ve pratik mücadelede öncü olacak bu adımımız bize sevinç ve coşku verecektir.

"Dünya sosyalist hareketinin ideolojik bir bunalım sürecini yaşadığı", emperyalizmin bir yandan kendini özgürlük ve barış havarisi gösterirken; diğer yandan ezilen ve bağımlı halkların bağımsızlık ve özgürlük mücadelelerine karşı daha cüretkar ve saldırgan bir tutum takındığı; Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi üzerine başlayan Orta-Doğu krizinin yeni bir boyut kazandığı; bölge üzerinde oynanan korkunç oyunların ortak noktalarından birinin Kürdistan olması; Kürt halkının dinamik güçlerinin harekete geçtiği ve gittikçe boyutlanan mücadelesini de gözönünde bulundurarsak; bizim daha dikkatli, dengeli ve bilimsel sosyalizme uygun politikalar üretip geliştirmemiz gerek-

tiği, hatta zorunlu olduğu bir gerçektir.

Başta emperyalizm olmak üzere Dünya'daki güçler dengesi, bugün Kürtler lehine Orta-Doğu statükosunun değişmesinden yana olmadığı bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle, Kürdistan halkı, kurtuluş mücadelesinde, kendi özgüç ve kaynaklarına güvenip dayanmak zorundadır. Bu da dört-parçada Kürdistan halkını ve ezen ülkelerin halklarını temsil eden tüm devrimci, demokrat ve yurtsever örgütlerle ittifak, güçbirliği, cephe vb. birliklikler oluşturmaya ve ortak hareket etmeye azami dikkat ve çaba gösterilmesi gerektiği fikrindeyiz. Yayın faaliyeti sürecinde, bu konular üzerinde durmak ve açık bir biçimde ortaya koymak çok önemlidir. O halde propaganda da ayrılık ve uzlaşmaz çelişkileri değil, ortak özellikleri öne çıkarmak gerekir.

"Niştîman"ın içeriği konusundaki beklentilerimize gelince:

Kürdistan halkının öz ve genel çıkarlarını işleyip dile getirmek; şartlanmış olan ilke, strateji ve taktikleri derinlemesine irdeleyip açıklamak; ekonomik üretim ilişkileri ve buna uygun olarak konumlanmış olan toplumsal sınıf ve kategorilerin belirlenmesi mücadeledeki rolleri üzerine bilimsel araştırma, inceleme ve değerlendirmelerde bulunmak; ittifak anlayışının açıklanması; genel olarak Kürdistan tarihi ve anti-sömürgeci mücadele tarihinin incelenmesi; sömürgeciler tarafından Kürdistan'ın ulusal, tarihsel ve kültürel değerlerinin yok edilmeye yönelik inkarcı ve asimilyoncu politikalarını teşhir etmek ve aynı zamanda bu çabaları etkisizleştirmek için bu değerleri sürekli işlemek; Kürt dili ve sanatsal etkinliklerin işlenmesi; Kürdistan'da gerçekleşen sömürgeci baskı ve terörü aynı zamanda Kürt halkının buna karşı gelişen mücadelesini okuyuculara sürekli iletmek; Dünyadaki siyasal gelişmelerin irdelenmesi vb. konular olmalıdır.

"Niştîman"ı, 12 Eylül gibi bir günde yayınlamanızı çok anlamlı buluyoruz. Kuşkusuz 12 Eylül halkımızın mücadele tarihi açısından önemli dönüm noktalarından biridir. Bu tarihsel uğraktan

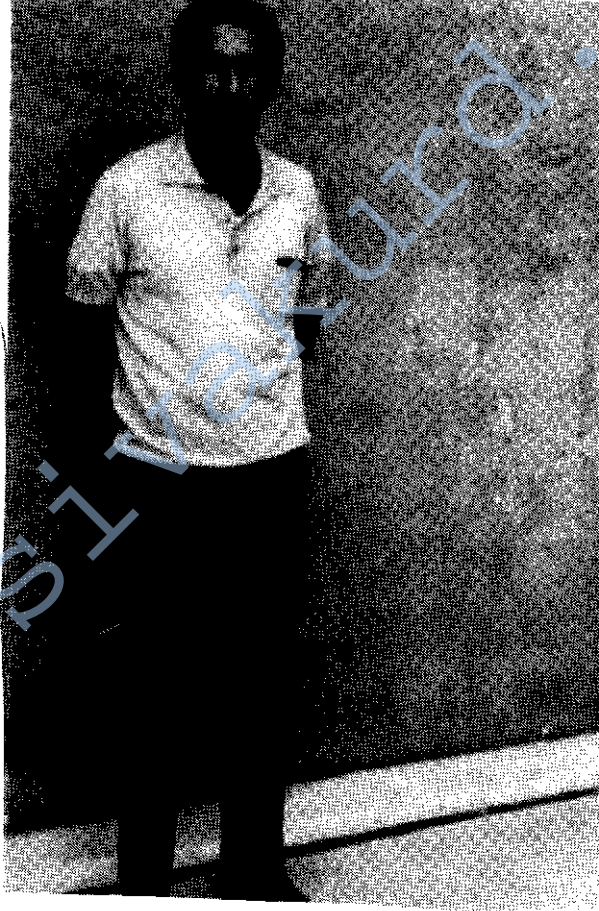
önemli dersler çıkartmamız gerektiği kanısındayız. Hareketimizin ideolojik, politik ve örgütsel alanlardaki eksiklik, hata ve zaafırlarını açığa çıkaran, halkımıza, devrimci demokrat ve yurtsever evlatlarına baskı, işkence uygulayan sürgün ve ölümlere yolaçan "12 Eylül Askeri Faşist Diktatörlüğü" başlıbaşına bir inceleme ve analiz konusudur; aynı zamanda biz devrimcilerin de kendilerini sorgulamak konusudur. Busürecen gerekli dersleri çıkarttığımız zaman düşmanın bu saldırısı bizi yıpratıp zayıflatacağı yerde, müthiş bir tecrübeyle donanmış, daha bilinçli, istikrarlı ve çelikleşmiş bir inançla bizi karşılarında görecektir. Keza sömürgeci çapulcuların "çökertip dağıttığı ve kökünü kazıdığı"nu sandığı, devrimci ve yurtsever hareketlerimizin "21 Mart"larda, "12 Eylül"lerde değişik biçimlerde mücadele kararları alıp pratik hayata sokmaları, düşmanımızın suratına indirilen birer şamar olacaktır. Bugün canını bile vermekten çekinmeden direnip savaşan halkımızın fedakar neferleri; Batman, Cizre, Nusaybin vb. il ve ilçelerde halkın topyekün "intifada"ya kalkışıp başkaldırması bunun bir ifadesidir.

Bize müjdelediğiniz "Niştîman"ın çıkarılması ve diğer çalışmalarınızı bütün içtenliğimizle kutlarken, bu çalışmalar karanlıkları yırtarak bizi aydınlatan birer ışık gibi etki yapacak, kendimizi daha mutlu ve özgür hissetmemizi sağlayacaktır. Aynı zamanda mücadele isteğimizi kamçılıyarak, gücümüze güç, inancımıza inanç katacaktır. Ayrıca "Niştîman"ın yayınlanmasında emeği geçen herkese en içten dileklerimizle sağlık ve başarılar diler, saygı ve selamlarımızı sunarız.

DAVUT

**Nazilli Özel E Tipi Cezaevinden
KUK adına yargılanan tutsaklar adına**

HALEBÇE

Kara bir bulut
alev alev
Sardı her yanı
havar havar
çığlık çığlığa
ölüm aniden çöktü
canlar habersiz
ne bir ağlama
ne de inilti
annenin göğüsünde
yavru dudağı
öylece duruyor harketsiz

Bu Hiroşima-Nagazaki'ye
atılan atom değil
Irak faşizminin zehirli
gazları
medeniyetin bakışları
arasında
çöktü yaşam üstüne
Kuşlar sesiz, bitkiler
hareketsiz
can yerde
Helsinki'de insan hakları
insanlık ayaklar altında
Halepçesokaklarında

Artık tomurcuklar çiçek
açmıyor
ne parklarda oynayan
çocuklar var
ne de anasütü için
ağlayan bebe

bir düşünce aldı beni
yüreğim kabarık öfkeylen
aman tanrım barbarlık
napalm dehşeti
bu mu insanlık?

İrkçılık yeniden hortladı
jenosit
insanlık kelepçede
zencirde dolanır

Kürt halkı ölümden
acı gözyaşları
vahşet aldı başını
yirmibirinci asrın

başlarında
insanlık ayaklar altında
Halapçesokaklarında
Ruslar "işgaldır" diye
ağır ağır Afganistan'dan

çekilir
Etyopya gerilaları ateş keste
Filistin'de yeni bir umut ışığı
ve Londra stadyomunda
Af Örgütünün gitar sesleri
yükseliyor Irak Kürtlerinin
havar havar
napalm çığlıkları

Sessizlik sardı
ay doğmuyor

karanlığa boğulmuş
minicik yavrular
sokak başlarında
hazan yaprakları
candan eser yok
Gorbaçov-Regan
Reykjavik'te
silahsızlanma peşinde
insanlık ayaklar
altında
Halepçesokaklarında

Bu olimpiyatlara
yıldız taşıyan uçaklar
değil
sadece yaşama son
vermek için uçtular
Ölüm kustu
her yerde gaz ve ateş
yavrusu kucağında
dizleri üzerine
çökmüş baba
bayram kutlamala-
rında
sadece kartpostal
olabildiler

Artık testisi omuzunda
genç kızlar yok
çeşme başları bomboş
sardı her yanı zehirli gazlar
canlar yerde
Kürdistan yalnız
kimsesiz öksüz
sessizlik sardı dünyayı
Birleşmiş Milletlerde
İrkçilikle Mücadele günü
insanlık ayaklar altında
Halepçesokaklarında

Mehdi ZANA
Aydın E tipi Cezaevi

DI TEVGËRA KURDISTANÊ DE, PIRSA YEKITIYA SIYASÎ Û RÊXISTINÎ

Mîrze Pîran

Di gotara xwe ya "pirsgirêkên Tevgera Kurdistanê" de, min bi kurtayî rewşa tevgera Kurdistanê û hinek pêwîstiyên sereke dabû diyar kirin. Niha jî, ez dixwazim bi taybetî li ser rewş û pêwîstiya yekitiya siyasî û rêxistinî hinekî rawestim.

Wekî ku min di wê gotara xwe jî diyar kiribû: Rêxistinên me pirs û pirsgirêkên xwe yê siyasî û rêxistinî çareser nekirin. Tu rêxistin bi vê rewşa xwe û bi serê xwe nikare pêşengiya tevgera rizgariya Kurdistanê bike. Pêwîstiya tevgera welatê me bi rêxistinîyê xurt, nûjen, têkoşer û xwedî programê li gorî rewşa welatê heye. Rêxistinîyê wiha, bi xebatek rêxistinî û kolektîfî mumkun e. Riya wê di yekitiyên siyasî û hevkarîyan de derbas dibe. Ji bo wê jî, divê em di vî warî de xwedî program û politikak zelal bin û amade bin li ser wan nerîn û programan munaqêşe bikin; Em vekirî bin ji guherandinên pêwîst û bikaribin xwe ji nava lepên bir û baweriyên teng derxinin.

Îro du vatiniyên sereke û bi hevdû ve girêdayî derdikeve pêşiya tevgera şoreşa Kurdistanê:

1) Pêkanîna yekitiyê li ser programê şoreşger, netewî û demokrat; Ku ev yekitiya bikaribe tevgera şoreşgerî jî vê tengasiyê, belavbûn û bêhêztiyê derxîne û bibe bingehêk ji bo partiyek sosyalist.

2) Li ser bingehê yekitiya karker û kedkarên netewên li Kurdistanê damezrandina partiyek sosyalist.

Şoreşger û pêşverûyên her welatî, gorî welatê xwe û pirsgirêkên li pêşiya xwe, rêxistinên xwe didamezirnin. Çi di wa-

rê siyasî û civakî de û çî jî di warê rêxistinî û metodên têkoşinê de be, tiştên ku mirov dide pêşiya xwe, pêwîst e ku gorî rewş, rastî û civata welatê mirov bin. Eger ne wiha be, wê tu carî lingên me neghêjin erdê û em dê di nava xewin û xeyelan de bijîn.

Geleccaranpirsgirêkênşoreşêdikare bibe wek problemên xwedî gelek bersivan. Ji bo ku mirov bikaribe wê problemê çareser bike, pêwîst e, ku mirov wê hêsan bike; Pêşî hinek bersivên wê bibîne û dûre bi alîkariya wan bersivan bikaribe bersivên dawya mayî jî bibîne û bi tevayî problemê çareser bike.

Ev mînak jî bo pirsgirêkên şoreşa welatê me jî, mîsalek ber bi çav e. Di pêvajoya îro de, gelek pirs û pirsgirêkên tevgera şoreşgerî heye û mirov nikare wan jî hevdû cihê bike. Lê, ji bo çareserkirina wan, pêwîst e ku mirov gorî girîngî û acîltiyê, wan têxe dorê. Divê pêşiyê, mirov yê herî girîng û sereke çareser bike û dûre bi alîkariya wan, pirsgirêkên din jî bête çareser kirin. Gava ku mirov di vê çarçewê de li meselê binerê mirov dibîne ku îro du vatiniyên sereke û bi hevdû ve girêdayî derdikeve pêşiya tevgera şoreşa Kurdistanê:

1) Pêkanîna yekitiyê li ser programê şoreşger, netewî û demokrat; Ku ev yekitiya bikaribe tevgera şoreşgerî jî vê tengasiyê, belavbûn û bêhêztiyê derxîne û bibe bingehêk ji bo partiyek sosyalist.

2) Li ser bingehê yekitiya karker û kedkarên netewên li Kurdistanê damezrandina partiyek sosyalist.

Di vê pêvajoyê de xwe xwe ku tevgera şoreşgerî îro tê de derbas dibe, pirs herî girîng û pêwîstiya herî rojane kîjan e? Gelo pêwîstiya herî girîng û acil yekitiya partiyek sosyalist e; ya jî pêkanîna yekitiyê ku tevgera şoreşgerî jî vê perçebûnê, belavbûnê û bêhêztiyê xelas bike û mercên partiyek sosyalist bistevîne?

Kesên komînist her gav dixwazin partiyek sosyalist ya serbixwe damezirin

nin û divê ji bo vê vatiniyê kar bikin. Lê, ew baş dizanin ku daxwaziyek wiha bi serê xwe tisi dimîne. Pêwîst e, ku berî her tiştî mercên partiyek wiha bê sitewandin. Ji bo partiyek wiha pêwîstiya yekitiya îdeolojî, politikî û rêxistinî şert e. Wekî ku tê zanîn, yekitiya îdeolojî ne wiha hesan e. Ev vatina jî ber xwe nayê bi cih anîn. Ev bi munaqêşe û tekoşinek îlmî mumkun e. Her çiqas di vî warî de hinek munaqêşe û têkoşîn hatibin kirin û gelek "partî" û rêxistin di wê baweriyê de nin, ku wan ev vatiniya pêkanînanin jî, di rastiya xwe de li Kurdistanê ev pêwîstiya hîn jî berdewam e.

Rêxistinên me pirs û pirsgirêkên xwe yê siyasî û rêxistinî çareser nekirin. Tu rêxistin bi vê rewşa xwe û bi serê xwe nikare pêşengiya tevgera rizgariya Kurdistanê bike. Pêwîstiya tevgera welatê me bi rêxistinîyê xurt, nûjen, têkoşer û xwedî programê li gorî rewşa welatê heye. Rêxistinîyê wiha, bi xebatek rêxistinî û kolektîfî mumkun e. Riya wê di yekitiyên siyasî û hevkarîyan de derbas dibe. Ji bo wê jî, divê em di vî warî de xwedî program û politikak zelal bin û amade bin li ser wan nerîn û programan munaqêşe bikin; Em vekirî bin ji guherandinên pêwîst û bikaribin xwe ji nava lepên bir û baweriyên teng derxinin.

Wê gavê em dikanin bêjin, ku pirs pêkanîna partiyek bi rastî sosyalist, di nava pirsgirêkên tevgera şoreşgerî de, xeleeke zor girîng û sereke ye. Lê, ji bo gihandina armancek wiha pîroz, xebat û tekoşinek dijwar pêwîst e. Bi gotinek

din; eger em dixwazin tişteki wiha pêk bînin, berî her tiştî divê em mercê wê bistewînin. Ne wiha be, emê hew bikanibin "partiyên" ku me navê wan "sosyalîst" ya jî "kominîst" û "karker" danînin damezirînin. Ji xwe di pratîkê, bi awakî zelal hatiye îspatkirin ku ew "partiyên" ku xwe wiha dibînin, vatiniyê partiyek wiha pêknayînin. Bi derengî be jî, divê em vê rastiya xwe bibînin. Ne wiha be, emê nikaribin vatiniyên ji bo serxebûna welêt, rizgariya netewî û azadiya gel pêkbînin.

Pêkanîna mercên partiyek sosyalîst, dikane demekdûr û dirêj bigre. Wekmin li jor jî diyar kiribû, berî her tiştî ji bo partiyek wiha yekitiya îdeolojî, politîkî û rêxistinî pêwîst e. Divê partiyek wiha xwedî kadirên, ku bikanibe wan nerîn û birûbaweriyên di jiyaneşînan. Ne wiha be, biryarên çiqasî baş û rast jî bînin girtin dîsa mahkum in, li ser kaxetê bimînin. Ev jî, pêwîstiya yekitiya kadirên di vê baweriyê de bêtir derxîne pêş. Mirov çiqasî dil pak jî be, yek nikare bêje, ku wê di demek kurt de ev pêwîstiya pêkbê. Armanca û vatiniyên rêxistinên û kesên di vê birûbarweriyê de nin, heta jî dest wan bê, vê pêvajoyê kin bikin.

Li gel vê pêwîstiyê, di vî warî de pîrsek din ya zor girîng derdikeve pêşîya me: Gelo, di vê navbêna de şoreşgerên kurdistanê wê hew li benda damezrandina partiyek wiha bimînin, ya jî, bê ku vatiniyê wiha sereke bide alîkî û ji bo gihandina aramancek wiha jî, pêwîstiyên din yê ku henin bi program û rêkû-pêkbimesînin?

Pîrs û pîrsgirêkên tevgerê şoreşgerî, ne hew pîrsa partiyê ye. Li gel vê pîrsa girîng, gelek pîrs û vatiniyên din yê acil henin, ku em nikarin çavên xwe ji wan re bigrin. Divê, em gorî girîngî û rojanetiyê, wan têxin dorê û bixwazin wan çareser bikin. Di pêvajoya îro de, yek jî wan pîrsên herî girîng, rojane û sereke, vekirina xetimandina li pêşîya tevgera şoreşgerî ya kurdistanê ye; pêşgirtina hilveşandina û belavbûna ku heye; xwe nuhkirin, komkirin û ji nuh de hûnandinîna rêxistinî ye. Bi kurtayî, pêwîstiya li hemberî dijminbûyîna alternatîf û hêzek xurt e.

Bê gûman, mirov ji ber xwe û bi hêsanî nikare bighêje qonaxek wiha. Ji bo aramancek wiha, fedekariyek mezin, xebatek dijwar û programek li gorî rastiya mercên welatê me pêwîst in. Bê şik, kar

û xebatek wiha, ne li dijî xebat û tekoşîna pêkanîna partiyek sosyalîst e. Tevgera şoreşgerî çiqasî bi hêz, li ser xwe û bi rêxistinê, xebatek pêkanîna partiyek sosyalîst jî wiqasî hêsantir dibe. Loma jî, mirov dikare bêje, ku ew kar û vatiniyên li jor hatibû diyarkirin, ji bo gihandina armanca partiyek sosyalîst dibe bingeh û pêngavek berbiçav.

Rewşên wiha taybetî, li gelek welatên din yê wek kurdistanê kolonî û paşdemayî jî hatiye dîtin. Berî mercên pêwîst ya "partiya karker a vietnamê" bê sitewandin, damezrandina "Yekitiya Ciwanên Şoreşger" ji bo rewşa îro jî mînakê berbiçav e. Lê bê gûman, divê mirov taybetiyên wî welatî û wê demê jî, tev li hev neke. "Di dema ku mercên partiyek proleterî ne sitewiya bû, damezrandina partiyê proleterî wê bibasê demê perçebûnek "nexweş" ya tevgera niştîmanperwerî. Di wê dema ku vietnam di warê aborî de welatekî paşdemayî û kolonyalist bû, ne hew gundî û burjiwaziyê biçûk, çîna karker jî ne xwedî kevnêsopek (toreyek) sosyalîst bû. Ji ber vê yekê, berî her tiştî pêwîstiya rêxistinê ku wan çînan hînî perwerdekirina Marksîzm-Leninîzmê bikra û ev birûbaweriyê di tevgerên tekoşer û niştîmanperwer de têxista jiyaneşîna hebû. "Yekitiya Ciwanên Şoreşger" rêxistinêk wiha xwedî taybetiyek navqonaxî bû. Bingehê vê rêxistinê, ji aliyên "gruba komunist ya vietnam", serok Ho Chí Minh û hinek welatparêzan hatibû danîn." (Dîroka Partiya Karker a Vietnamê Rûpela 10)

Di warê yekitiya siyasî de, çiqasî program û birûbaweriyên siyasî girîng be, pîrsa rêxistinîyek gorî wê program û nerînan jî wiqasî girîng e. Eger rêxistinîyek gorî mercên welatê xwe û programê xwe ya siyasî nehatibe sazîkirin, ne xwediyên kadir û dezgehên ku bikanibe wê programê di jiyaneşînan û li hemberî dijmin û hêzên rast, reformîst û tasfiyekar nebe alternatîf; ne tu baweriyê dide gel û ne jî dikane bighêje wan armancên ku datîne pêşîya xwe.

Wê gavê vatîni û pîrsa herî rojane û

pêwîst îro ev e, ku rêxistin û kadirên şoreşger û sosyalîst li ser programek şoreşger, netewî û demokrat (ku di rastiya xwe de îroj gelek rêxistinên me, programên wan di vê çerçewê de nin) û li ser rêxistinêk nûjen û tekoşer bighêjin hevdû. Ev rêxistin wê bêtir bikaribe tevgera şoreşgerî jî vê belavbûn û perçebûnê xelas bike; Mercên baştir ji bo tekoşîna yekitiya îdeolojî çê bike; li hember hêzên rast, reformîst û tasfiyekar wê gelê me di warê rêxistinîyê de jî bê alternatîf xelas bike; yekîtî û rêxistinîyek wiha navqonaxî, wê bibe bingeh û pengavek hêja, ji bo gihandina partiyek sosyalîst.

Di pîrsa yekitiya de, bê gûman li gel program û nerînan siyasî gelek xelekên girîng yê din jî henin; ji nava wan, çend xelekên berbiçav ew in:

1) Di warê yekitiya siyasî de, çiqasî program û birûbaweriyên siyasî girîng be, pîrsa rêxistinîyek li gorî wê program û nerînan jî wiqasî girîng e. Eger rêxistinêk gorî mercên welatê xwe û programê xwe ya siyasî nehatibe sazîkirin, ne xwediyên kadir û dezgehên ku bikanibe wê programê di jiyaneşînan û li hemberî dijmin û hêzên rast, reformîst û tasfiyekar nebe alternatîf; ne tu baweriyê dide gel û ne jî dikane bighêje wan armancên ku datîne pêşîya xwe.

2) Heta îro, di giraniyê de rêxistinên hatin damezrandin, rêxistinên bi navê karkeran û gel in. Ew rêxistinên di rastiya xwe de çiqasî bûnin yê karker û gel, ji pratîka wan de xuya ye. Teva ku di wan salên dawî de (berî cunta faşîst ya 1980-an), hejmarek mezin jî her çîna û refên civakê beşdarî nava tevgera şoreşger ya Kurdistanê bûn jî, lê di giraniyê de, ev ne bi awakî îlmî û bawerî bû. Pîraniya wan kesan bê ku zanestiyek netewî, çîna û rêxistinî hîn bibin, xwe avêtin nava kar û barên siyasî. Ji bo wê yekê jî, wan nikaribûn tesîrek mezin li ser politîka rêxistinê xwe bihiştina û kontrolêk pêwîst li ser xebat û tekoşîna rêxistinî bimeşandina. Pêşengiya rêxistinê di destên ronakbîr û xwendevanan de bû. Ew bi xwe jî, ne xwedî tecrubek dîr û dirêj û zanestiyek mezin bûn. Loma jî, di wextê xwe de, gelek pîrs û pîrsgirêkên xwe nedîtin ya jî, demdema nexwestin bibînin.

Dezgeha rexnegirtin û li xwe rexnegirtinê di nava rêxistinên de bi awakî rastî nekete jiyaneşîna. Ji armanca wê hate dîr kirin û dejenere bû. Ji bo ku rêxistin

ji aliyê bingehên xwe de jî ne xwedî kontrolek rêxistinî bûn, ji dewsa wan pirsgrêkan çareser bikin û xwe nûjen bikin; wan pirsgrêkan gelek problemên din jî bi xwe re anîn û pêşya tevgera rêxistinî hate xetimandin.

Lewra jî, gava em bixwazin rêxistiniyek hîn nûjen, xurt û demokrattir pêk bînin, divê em wê rêxistiniyê bikin malê gel. Di warê zanestîya netewî, çînî, siyasî û rêxistinî de giraniyek bêtir bidin ser perwerdakinagel. Eger gel di wan derheqanan de çiqasî zana be, wê wîqasî jî bikanibe dinava xebat û tekoşinê derola xwe ya siyasî û rêxistinî bilîze. Gava rêxistinek xwedî bingehêkî wiha be û kontrola bingehê liser wê hebe, dezgeha rexnegirtinê û li xwe rexnegirtinê li gorî armanca wê bête bi karandin, zû bi zû wê nakeve nava nexweşiyên mezin û dikane di dema xwe de kêmasî û şaşiyên xwe bibîne û wan çareser bike.

3) Yekitiya li ser civandina matematîkî yan grûban, pirsgrêka yekitiya siyasî û rêxistinî çareser nake. Rêxistin û grubên me hîn jî, pirs û pirsgrêkên xwe yê siyasî û rêxistinî çareser nekirin û di nava wan de vedigevizin. Pêwîstiya pêvajoya îro, bi rêxistiniyek xurt, nûjen û têkoşer heye. Hesabên li ser bingehên grûbî û nerînên kevn û teng nikare pêşya ve pirsgrêkê veke. Yekitiyek li ser vî hîmî bê avakirin jî, wê ji nava nexweşî û pirsgrêkan dernekeve. Loma jî, divê hîmê yekitiya siyasî û rêxistinî, li ser senteza (di nava hevdu de helandina) rêxistin û kadiran û li ser rêxistinek nû bê avakirin.

4) Bê gûman, di nava hevdu de helandin û li darxistina rêxistinek wiha bi carekê û di demek kurt de pêk nayê. Loma jî, pêwîstî bi programek xebatê ya wê pêvajoyê bistewîne û vatiniyên rêxistinek wiha pêk bîne heye. Her wiha, rêxistin û kadirên biryara yekitiyek wiha bidin, divê giraniya xwe bidin ser li darxistina rêxistîya nû. Bi vî awayî, wê mercên senteza grûb, rêxistin û kadiran bêtir bistewe.

5) Pirsya pêwîstiya yekitiya siyasî divê di nava bingehên rêxistin û raya giştî xweşik bê zanîn. Her rêxistin lazim e, ku heval û hogirên xwe di vî derheqê de baş perwerde bike û wan jî bo vatiniyek

wiha re amade bike. Gava kesên bi rastî ji pêwîstiyek wiha bawer nekin, mirov nikare wan jî dil û can bikêşîne nava xebatek wanî. Ez ne di vî baweriyê de me, ku rêxistinên me vî vatiniyê xwe bi cih anînin. Loma jî gelek caran ji ber hinek sedeman bi çûk û ne di cih de kar û xebatên yekitiyên siyasî di hatin birindar kirin û ew kar û baranan ne diçû serî û nivqurmişidiman.

6) Yekitiya siyasî, ji pêwîstiya rêxistiniyek xurt, nûjen, têkoşer û xwedî programek li gorî rewşa kurdistanê tê. Xweş ron û diyar e, ku rêxistinên me wan vatiniyan pêk nayînin; Bi vî rewşa xwe nikarin pêşengiya şoreşa Kurdistanê bikin û xetimandina pêşya tevgera şoreşgerî vekin. Îro, valayak mezin li Kurdistanê heye. Ji ber vî valaya rêxistinî, dijmin gelek fen û listikên mezin li dar dixîne: Gelek gund û navçeyên stratejîk hate vala kirin. Bi riya terora cûr bi cûr û bi darê zorê dixwaze vî plana xwe hîn jî bidomîne. Bêtafaqî û nakokiyên ku xistine nava gelê me kûrtir dike. Bi navê "parêzgerên Gunda" dixwaze "cahşitiyê" bêtir pêşde bibe. Li hemberî van kiryanan, gelê kurdistanê ne xwedî parastin û alternatîfek rêxistinî ye. Hêzên rast, reformîst û tasfiyekar li gorî dilê xwe hespên xwe dibezînin. Çavgiirtina jî vî rewşê û reva jî vî rastiyê, edî wê bibe gunehkariya herî mezin.

Loma jî, divê bê ku em zêde wext wendabikin, pêwîstî mercên alternatîfek wiha acil pêk bînin; Gerek em wekî berê nakokiyên biçûk û ne di cî de, li pêşya ve xebatê nekin asteng.

Bê gûman, alternatîfek wiha bi yekitiyek siyasî û rêxistinî û li ser axa kurdistanê mumkun e. Yekitiyên li dervî welêt, li ser kaxeta û hesabên grûbî ne bersiva pirsêk wiha dide û ne jî baweriyê dide gelê Kurdistanê. Loma jî, ji bo gelê me jî bê çaretî nede dû hêzên rast, reformîst û tasfiyekar û ji bo fen û listikên dijmin stewr bimîne, barekî giran, acil û dîrokî dikeve ser milên her rêxistin û grûbên şoreşger û nîştîmanperwer û her kesên pêşverû û rizgarixwaz. Lê bê gûman, vatiniyê û pêwîstiyên sereke li ber deriyên rêxistinên me nîn.

Yekitiya li ser civandina matematîkî ya grûban, pirsgrêka yekitiya siyasî û rêxistinî çareser nake. Rêxistin û grubên me, hîn jî pirs û pirsgrêkên xwe yê siyasî û rêxistinî çareser nekirin û di nava wan de vedigevizin. Pêwîstiya pêvajoya îro, bi rêxistiniyek xurt, nûjen û têkoşer heye. Hesabên li ser bingehên grûbî û nerînên kevn û teng nikare pêşya ve pirsgrêkê veke. Yekitiyek li ser vî hîmî bê avakirin jî, wê ji nava nexweşî û pirsgrêkan dernekeve. Loma jî, divê hîmê yekitiyê siyasî û rêxistinî, li ser senteza (di nava hevdu de helandina) rêxistin û kadiran û li ser rêxistinek nû bê avakirin.

Ji bo çareserkirina pirsgrêk wiha girîng û sereke, pêwîst e di nava rêxistin û grûbên şoreşger û pêşverû de têkilî û danûstendinên germtir çê bibin. Pêvajoya pirsya yekitiyê di gelek waran de bêtir bê stewardin. Kadirên jî dervî rêxistin û manin û dilxwazên domandina xebatek wiha nîn, ji dervî kar û xebatek wiha ne hiştin. Li gel munaqeshe û nerînên siyasî, li ser rêxistinî û pêkanîna pratîka vî tiştî jî bi awakî ciddî bê rawestandî.

Problema rêxistinî û yekitiyê, di tevgera kurdistanê de pirsgrêkek kevnara û dîrokî ye. Divê em baş bizanin, ku heta yekitiya tevgera rizgarixwaziya Kurdistanê pêknêye; welatekî serbixwe, netewekî rizgar û gelekî azad wê her xeyal bimîne. Loma jî, ji bo çareserkirina pirsgrêk wiha girîng û sereke, pêwîst e em xwe ji tu fedekariyê nedin alî û hesabên bi çûk û grûbî nedin pêş. Em baş bizanin, ku em dê bi hevdu re xurtur bin û bêtir bikaribin kelem û diriyên li ser rîya şoreşa welatê xwe paqij bikin û fen û listikên dijmin stewr bihelin.

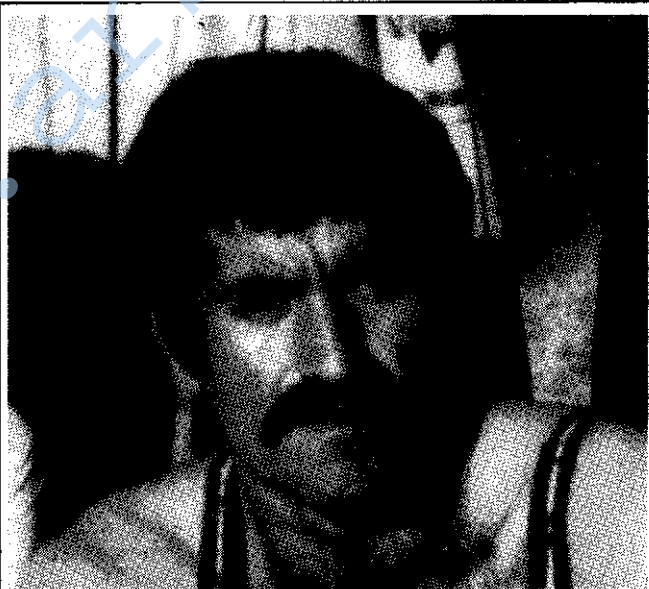
JIYAN ÇÎYE?

Bûbê

Jiyan ew e ku mirov karibe li ser rûyê dinyê wek însanekî bijî. Jiyan ew e, ku mirov karibe xweşî û nexweşiyên di nava însana de tê bigihêje û li gor wan xweşî û nexweşiyên xwe ji bo jiyaneke hîn baştirîn amade bike. Jiyan ew e, ku mirov li hember neheqiyên bê deng nemîne. Û jiyan ew e, ku mirov li hemberî zîlm û zordariyê serî hilde û berxwedanek birûmet bide.

Belê jiyan gelekî xweş e. Jiyan di çî deman de û ji bo kê xweş e? Divê em karibin vê pirsê di serê xwede zelal bikin. Tenê bi gotina, jiyan xweş na be. Ji ber ku her tişt di nava xwe de başî û xirabiyê tine. Dema mirov divê jiyan xweş e, carna jî nexweşiyên wê ji xweşiyên wê bêtir dibe û di nava nexweşiyên de gelek mirov tîr fetisandin. Lê çawa dibêbala bibe, birastî jiyan xweş e.

Jiyan xweş e ku mirov karibe ji bo jiyaneke hîn baştirîn, lê hember nexweşiyên wê tekoşîn bide. Ji bo mirov karibe jiyaneke xweş di nava netewekî de amade bike dîsa tekoşîn pêwîst e. Di

Hevalê ne mir Nedim KAYA

tekoşînên ji bo jiyaneke xweş jî gelek mirov tîr şehîdkirin, gelek seqet dibin, bi hezeran zaro sêwî dimînin, gelek ciwan jî dergistiyên xwe dibin. Di rewşên wilo de jî dîsa jiyan xweş e. Ji wan ciwanên ku dergistiyê xwe wendakiriyê yek jî, dergistiya heval Nedim bû. Rojê mabû ku ew ê jî bigihîya miradê xwe. Lê dijminin xwînmij û çav sor nehişt ku heval Nedim û dergistiya xwe, bi hev re jiyaneke dom bikin.

Heval Nedim, ji wan kesên ku li hember zordariyê xwînmijiyî û kolonyalîstiyê serî danatani yek bû. Yek ji wan kesên ku ne ditirsiya û bi mîrxasî diberxwe dida. Dema ku mirov li jiyana heval ku piştî ketina nava xebata welat-

parêzî dinêre, mirov dibîne ku hemû di berxwedan û xebata li hember dijmin de derbasbûye. Tenê armancek wî hebû, ku Kurdistanê serbixwe bibîne. Lê wî tim digot: "Dibe ku em nebînin, lê ji bo zarê me bibînin xebat pêwîst e" û ji bo wê jî wî her dem bê westandin xebat û tekoşîn dida.

Ger ez yek yek xebata hevalê nemir Nedim Kaya bêjim dawî nayê, dixwazim tenê çend xebatên wî yê sereke bînim zimên. Dema ku mirov li şevê çandi yê Rizgarixwazên Neteweya Kurdistanê yekemîn ku li Kurdistana bakur amade dikir, mêze dike, heval

berdan. Ji ber ku di îşkencandê tiştên ku dijmin jê dixwest nedida dest wan, dijmin dixwest zordariyê lê bike ku ew ji Nisibîne bireve. Lê wî ev tişt ne dixwest. Hez kirina wî di nava gel de geş bûbû. Xebata wî roj bi roj di nava gelê wî de geştir dibû. Yek ji wan kesên ku di van heyamên dawî li Nisibîne, li hember dijmin, pêşkeşiya serî hildanê dikir ew bû. Ew bû ku bi giranî li ser wan bûyerên dawî de rolek mezin lîst. Ji ber van xebatên xwe jî wek kelemekî ketibû çavê dijmin û hevalbendên wî...

Dijmin bi her awayî jî bo rakirin an jî koçkirina wî jî Nisibîne dixebitî. Lê heval Nedim her gav di vê zanebûnê de bû, ku wî xwe bê tedbîr nedihîşt. Ji bo derxistina wî Ewropa, pêşniyarên ku jêre dihat kirin, qebûl nedikir û digot: "Baş e em hemû welat terkbikin û herin dewletên ewropa, li welêt kiyê bibîne û xebatê çawa bête domandin. Na na ez tucar terka welatê xwe nakim ger mirinek min hebe jî bila li ser axa min be." Wî ev rastiya xwe bir serî.

Min ew di sala 1978-an di dema ku rêxistina me RNK-ê şevên kulturî li Kurdistanê amade dikir nas kir. Cara yekemîn û şeva ewilî de li Mazîdaxê me hev nas kir. Heval Nedim qasî ku şervan bû, ew qasî jî mirovekî sosyal bû. Ew di koma folklorê hevalên Nisibîne de bû. Ew di rêza sisiyan de bû. Dema ku xwe dihejand, serî kildibû, te digo qey hestî di milên wî de tune ne, bi awakî devliken li temaşevanên şevê mêze dikir û ew jî kêfweş dikir in. Di destpêkirina tiyatroya ku generalê tirka gundî û jinên kurdan dida hev li wan îşkence dikirin, tade û zîlmdariyêke bêbextîtanî serê wan, wê demê heval Nedim li paş perdê hêsrên xwe yê gurover paqîş dikir ku kes pê nizanibe ku ew digrî. Di hemû şevan de karê wî girî bû. Rojêkê min jî wî re got: "Heval tu zani ku ev temsîla tade û îşkencên ku karbidestê tirkan yê ku tîne serê gelê me ye. Yê ku dilizîn jî hemû heval in. Çima tu wer digrî." Wî got: "Heval ez dizanim, lê dema ku general li jin û mîran dixê, tadê dide gundiyan, ew rastiya generalên tirkan li Dersimê, Kocgîrî, Agrî li Sosanê û hwd. ku tiştin

Nedim tede beşdar e. Dema ku mirov li greva karkerên pemboyên Nisibîne mêze dike, bi dîtin û ketina wî grev bi serfirazî dawî hatiye. Dema ku mirov li girtîgeha Diyarbekirê mêze dike, li wir heval Nedim xuya dike. Gelo çima wî her dem xwe dida pêş û qet xwe jî xebatekê nedida paş. Bersîva vê ne zor e. Ji ber ku wî her dem jî bo rizgariya welatê xwe tekoşîn dida..

Piştî berdana wî ya girtîgehê, ji bo derxistina wî ya jî dervî welêt gelek pêşniyar jêre hat kirin. Lê wî nexwest ji Nisibîne derê û dixwest li wir rûnê. Lê ew rûnedinişt, her dem karê xwe yê welatparêzî didomand. Ji bervê sedemê jî gelek carên din jî hatibû girtin û hat

wan dikir ji wer bû. Ji ber vê giriyê min tê, ez nikarim xwe bigrim Ez dizanim ku girf ne çareserkerina problemaye. Lê ez nikarim xwe bigrim." Giri û êşa heval ji ber tadên li gelê wî dihat kirin bû, nefret û kîna wî li hember dijmin zêdetir dibû.

Sal 1980-ê bû min heval Nedim di girtîgeha Diyarbekirê de dît. Berî wî hatibûm girtin. Rojekê ji rojan qardiyanê me deriyê qowuşê vekir û çend mirov wek miriya avît hundir. Dema ku min serê xwe rakir, çavê min û heval Nedim li hev ketin, dîtina ku min dît, qêrînê pê ket, kenîya û me hev hembêz kir. Lê hal tê de nemabû, kincên wî hemû çiriyabûn, canê wî birîn, lê serê wî bilind, devê wî dîsa bi ken bû. Min got: "Heval ma tu jî hat girtin" wî bi awakî henekî û devliken got: "Min bihistibû ku tu li vir e, min xwest bêm te bibînim, seba hatina min ev e." Di gotara wî de xwe bawerî hebû, min rewşa wî merak kir û got: "Heval îşkence gelek zor e, dibe ku mirov di îşkencade hinek tişt axifî be, ger ji bo te jî tiştêkî wer hebe, bêje em hevalên derve agahdar bikin." Piştî vê gotaramin wî bi awakî matmayî li min mêze kir û axaftina xwe domand: "Heval dema ku min dest bi kar û xebata welatparêzî kir, min zanibû ku di vê rêyê de kuştin, girtin, lêdan û îşkence heye û wê hebe, li gor vê rewşê jî tucar nefikirim ku li hember

dijmin teslîm bibin. Mirina bi rûmet, ji hebûna bê rûmet çêtir e. Ez ne li ber lêdana wan diketim, ew hey bê minetî bû, lê gelek caran cigarên zor dida min ew zora cigarê ji bo min ji lêdana wan xerabtir bû." Min cigarek dirêjî wî kir, bi kişandina çend hilma ew qedand, yek ji yekê vexist û me sohbetê xwe domand. Min rewşa girtîgehê ji wan re got û wan jî rewşa derve di warê rêxistinî di çî merhelêdeye gotin. Di gotara xwe de heval Nedim ev jî anî zimên: "Heval lêdan bêminetîbû. Lê axaftina ew mirovê ku şoreşger hîn ji guhê min dernakeve. Mirov di tengasiyan de kari baştirin mirova nas bike".

12 Îlonê sala 1980-ê de ez, heval Nedim û çend hevalên din, em serê sibê rabûn, me kincên xwe yên sporê li xwe kirin û deme ku qardiyan hate qerwanê bibe, me wek mîna her roj, jê re got: "Hela derî veke em herin spora xwe bikin" tiştê ku wî go tenê ev bû: "Zû herin hundir darbeskeriyê çêbûye" Piştî vê gotina wî em hêdî li qoxuşê vege-riyan, me rahişt radyo û dema me ew vekir, çibînin, tênxwendina qerarnamên Generalên faşist dihat bihistin. Hatina rewşek xerab dihat xuyakirin. Lê heval Nedim ban teva hevala kir ew dan rûniştandin û got: "Hevalno niha darbeskeriyê hatiye çêkirin, ev çiyê ne çiyê

em pênzanan. Lê rewş wer xuya dike ku wê ev ji bo me gelek xerab be. Divê em morala xwe xeraneke, netirsîn, ger mirin hebe jî divê ev bi ser bilindî be. Teslîm bûn û tirsonekî divê qet tune be." Ev gotina heval wer dida diyarkirin ku rewşa pêşerojê wê gelek xerab be. Te digot qey heval Nedim berê zanibû ku wê cunta askerî bête çêkirin û li girtîgehê wê dest bi îşkence bike

Belê navê wê 12 Îlo'na sala 1980-ê bû. Ev bi gotin gelek rehet e. Dema ku mirovê piştî 12 Îlonê ew bûyerên ku li girtîgehê neditine nikarintê bigêhijin ku ew tade û îşkence çawa bûn. Heta roja îro di derheqê wê girtîgehê de gelek pirtûk hatine nivîsandin û wê hîn ji bin nivîsandin. Her rojek wê girtîgehê dibe romanek.

Di wan şertên zor de heval Nedim her gav li ba hevala yek bi yek rudînîşt li gel wan qise dikir. Ew xebata wî moralîda hevalan û heval bêtirîn li hember karbi-destên girtîgehê de dibexwe didan.

Tekoşin û berxwadanên heval Nedim wê wek çirakê pêşya me rohnî bike. Ew tucar nayê ji birkirin û divê dijmin baş pê zanibe ku qatili wî yê bête derxistin. Xwîna wî li erde namîne.

Heval Nedim namre!

Bijî tekoşer heval Nedim

ME HEVAL û TEKOŞEREKÎ XWE WINDAKIR

B. BÊWAR

Me hevalekî xwe yê hêja Ehmed'ê Istîlîlî di 22 îlon 1990'î de wînda kir. Ehmed'ê Istîlîlî di 01.01.1959-an de li Istîlîl'ê di nav malbatek xizande hate dinê. Ehmed zaroktiya xwe bi awakî xizanve buhurand. Wî dibistana piçûk heta bi lîsê li Istîlîl'ê xwend. Ji ber ku malbata wî xizan bû piştî lîsê nikaribû xwendina xwe bidomîne.

Qereqolek leşkerê dijmin li Istîlîlê hebû Ehmed bi piçûkaniya xwe de zulm û zordariya leşkerên Tirkan bi jiyana xwe ve didît. Ji ber vê jî ew hêj zaro bû gohdariya kesên şoreşger dikir û wî dixwest ji wan sedemê ve zordariyê hîn bibe. Wî jî derdorên xwe dibihîst ku netewa Kurd bindest e, pêwîst e ku ev zordestiyalîser Kurdistanê rabe, ji bona rakirina vê zordariyê têkoşinek dijwar pêwîst e, lê wî hêja nizanibû ku têkoşinek çawa pêwîst bê dayin. Ew tevî he-

valên xwe yên dibistanê ve li ser van diponijîn û tim dixwestin tiştên nuh fêrbîn. Dema şoreşgerêk didîtin wî tim dixwestn wî guhdar bike û tiştê jê bipirse.

Heval Ehmed hîn zarobû têkilî bi komela DDKD'ê danî û di sala 1977'an de bû endamê vê komelê. Di sala 1978-an de ew jî DDKD qetîya û wî têkiliyên xwe bi Rizgarîxwazên Netewayê Kurdistanê (RNK) re danî. Heval Ehmed li derdorê Istîlîlê û Nîsêbînê bi hawekî tûndî dixebitî. Wî di nav berxwedana karkerên pembo de têkoşinek baş da nîşanda. Ehmed bi xebata xwe ve ji derdorên xwe gelek dihat heskirin. Ew di 1979-an mecbûr bû ku here metropolê. Ji ber vê jî ew çû bajarê Izmir'ê û li wê derê jî xebata xwe di nav karkerên Kurd de domand. Hevalê Ehmed karê xwe yê rêxistinî heta payiza 1987-an car caran li welat, carna li Izmir'ê û carna jî li Istanbol'ê domand. Piştî ku ew hat Hollanda jî karên xwe di nav komela KOÇ-KAK'ê dinav rêxistina RNK'ê de heta dawiya jiyana xwe bi serfirazî domand.

Heval Ehmed ji demek dirêj ve nexweş bû. Lê li welat tixtoran ji nexweşiya wî fêm nedikir. Ew di payiza 1987-an de hat Hollanda û daxwaza penaberiyê kir. Li Hollanda tixtoran got ku nexweşiya wî kanser e. Ew sê meh li nexweşxanê raket û pêre ji nexweşiya hinekî baş bû. Piştî du salan kanser di mêjiyê wî de peyda bû. Ew du car emeliyat kirin lê nikaribûn nexweşiya wî çareser bikin. Ji ber vê bê çarebûniyê ew tevî pîreka xwe zivirî welatê xwe. Heval Ehmed piştî zivirandina xwe di demekî kurt de (22.09.1990) li welatê xwe dinav malbat û dostên xwe de çû ser heqîya xwe. Heval Ehmed zewicî bû û zarokên wî tunebû.

Em serxweşî ji bo malbata heval Ehmed û hemî heval û dostên wî dixwazin. Çûyina wî ji bona me wendabûnek gelek mezin e. Me heval Ehmed wenda kir lê têkoşîna wî dinav mede wê her tim bijî.

DI MÛSABAQAK NAVNETEWÎ DE HUNERMENDEKÎ KURD

Her ji sê salan carekê, di warê hunermendiyaresamtiyê demusabeqak (hemberiyek) navnetewî tê li dar xistin. Îsal jî li welatê Japonya û li bajarê Osaka ev musabeqewê pêkbê. Hunermendê kudi vê musabeqê de yekemîn were, wê qasî 500.000 kronên swêdî xelatê bigre.

Îsal 30.000 hunermend bi berhemên xwe ve xwestin beşdarî vê hemberiyê bibin. Di nava wan de hew 123 hunermend heqê beşdarbûnê girtin û yek jî wan hunermendekî kurd e. Ev hunermendê hêja û bi navdar MADHADALÎ bû. Ew jî Kurdîstana başûr e û niha li swêdê dijî. Jiyana wî hunermedê bi nav û deng weke tavlên wî, bi neqş û rengîn e. Di nava jiyana pêşmergetiyê de xwe gihandina qonaxa hunermendiyek wiha navdar bi xwe xweş dide diyar kirin, ku jiyana wî hunermendî çiqasî rengîn û

dewlemende.

Kek Madhat Alî li swêdê jî çend caran pêşangeh vekirîye û di navbêna 1991.01.12 - 1991.01.31-ê de pêşaniyek din wê li Galerî H. Horsgatan 40 de pêşkêş bike.

Ji bo her netewe û welatekî serbilindî ye, ku gava hunermendekî wan, wiha di nava refên navdaran de cih digrin. Lê ji bo me kurda ev xwedî rûmet û serbilindiyek taybetî ye. Ji ber ku ev carek din dide xuyakirin, ku dijminên me çiqasî bi hovîti zilm û zordariyê li ser gelê me bidomîne jî, çeqasî ava kaniya li ser ronakbîr, nivîskar, helbetvan û hunermendên me bimîçiqîne jî, wê nikaribe ku darên wan mîrxasan hişk bike û bê ber bihêle.

Lawên Kurdistanê tev hemû zilm, zordarî û bê îmkanetiyên jî, roj bi roj

cewherên hêja derdixîne û folklor û kultura welatê xwe dewlementir dike. Ev tişt bi awakî din dijminên me har û dîn dike. Xebat û tekoşîna di wan waran de her roj diwartir dibe û divê em wî şerî jî biçûk nebînin; Pêwîst e ku piştgirî û alîkariya hunermend, Ozan, Şair û nivîskarên xwe bikin.

Serkevîna MADHADALÎ di musabeqak wiha nevetewî de, ne hew jî bo wî, jî bo me teva serfirazî û serbilindiyek mezin e. Em hêvîdarin ku, ew dê berhemên hêjatir biafirîne û di gelek musabeqên wiha de navê Netewa xwe bi serbilindî bide nasîn.

CIVÎNA ZAROKAN LI SKANSENÊ

Leyla

Di 30'ê meha îlonê de ji her derên swêdê zarok hatin bajarê Stokholmê. Li parka Skansenê civiyên ser hev.

Armanca civînê pîrozkirina "Peymana Koma Miletan ji bo mefên zarokan" bû. Li wê derê her grûbekî zarokan dans, muzîk û stranên xwe pêşkêş kirin.

Piştî grûbên zarokên swêdî yên mezin (8-16salî) dorhatzarokên kurdan. Liser navê zarokên kurdan, zarokên Daghema (zarokxana) kurdî (2-6salî) derketin ser sahnê, li gel stranên swêdî govend û stranên kurdî pêşkêş kirin.

Zarokên kurdan bi cil û bergên xwe yên milî û bi leyistik û dilanên xwe bala her kesî kişandin.

Di vê şahî û civînê de gelek kesên bi nav û deng û hin şexsiyetên mezin yê

swêdî jî beşdar bûbûn, her wekî wezîrê karûbarê civakî (sosyalî) Bengt Lindkvist.

Bengt Lindkvist li ser girîngiya mafên zarokan sekînî û got: "Giring e ku zarok jî bizanibin di civatê de wek insan mafê wan çîye? Bi dîr û dirêjî li ser rewşa zarokên cihanê axifî û bi taybetî rewşa zarokên welatên dişer de, welatên paşde mayî, welatên bindest û hwd. anî zimên.

Berpirsiyarekî Xaça sor (Röda Korset) di axaftina xwe de bi taybetî behsa zarokên kurd yê Helebçe ku bi çekên kimyayî hatine kuştin kir.

Piştî axaftina van kesan, zarokek di axaftina xwe de wiha got: "Ez gelek kêfxweş im ku li swêdê şer tune ye û em zarok azad dijîn. Lazîme ku hemû zaro-

kên dinê azad û têr bin. Divê ku lîxistin li zaroka ne be, neyên kuştin, bi gaz û bombeyên kîmyayî wek li Helebçe neyên qetilkirin.

Peymana Koma Miletan ya jî bo Mafên Zarokan heta niha jî alî 44 dewletan ve hatiye imze kirin.

Li gor îstatîstîkan, rojê 50.000 zarok jî ber nexweşî birçîtiyê û jî ber şerên di navbêna dewletan de tên kuştin.

Ger Koma Miletan li gor wê peymanaxwe bimeşe, dikarin salê bi kêmanî milyonek zarok jî mirinê xelas bike.

Bêguman çareser kirin apirsazarokan bi alîkariyên bi çûk û rojane na be. Çareser kirina wê bi pîrsa cevate ve girêdayî ye.

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

MÊRDEK ASANEY VERDI NEYZANO SEBIKO

Mihem Himbêlij.

Rojê yew mêrdek, keydê xweria wardeno bi rêwêti şono, yew dew. Zaf tay roîdi şono, ferq keno ki betilîyawo dormareydê xwria hewnîyeno, çimê jê, bi yew dar da zaf berz û xwitra kiweno. Bi xwir, xwirê vano: A dari zaf berz û xwirta, miheqeq seya'yay zaf honika, ez go şêra, seyda yaydi xwirê tikey boya xwi bigîya. Yawaş, vara xwi dano darda berz û xwirti, zaf, toy şono wel hasil dari reseno û xwira cor dar'ra hawniyeno, çî bewnîyo dari gelek berz û hera'ya. xwira cêr seyda dar'ra hewnîyeno. Çî bewnî, seya dari, seyda pil û şeltêyena. Wexta ki, şonobindê seyda dari. Seya dari hindi honika, ki, kê se ki, bindê seyda yew qefidi bê (Kero berz û hera).

Merdek, hema xwi anceno bindê seyda dari û qelibîyeno, goreybê seetey boya xwe gêno û tim zî, xwura cor'ra dar'ra hewnîyeno û bi xwir, xwirê vano: gelo ti vanê ez şêna, şora ena dari ser, yan zî nê? Zaf tay dişmişiyeno, hema dano qaftê yêyro û wardeno xwi ser û vano: Ya Alla, xwile ez go tercûbêy xwi bika. Hema xwi warway keno û zendikanê polandê xwi akeno û bolanê xwi weçineno û delinganê xwizî, anceno kayme, sewlanê xwi, xwi nigra vejeno û ver bi qirmdê dari şono. Vano: ya alla û qirmdê dar'ro çikûriyeno, hetanî nêy-medê dari şono, nigga yey, qey nê şermitiyena, hema sey kûwî cordi dar sera kwena war.

Mêrdekê ma, hêz keno ki wardo xwi ser, lakim, dejdê poldlê xwi verditaybetî nê gêno. Ferq keno ki poley jê şikîyawo. Hema bi yew hêrs biyayisî reyda, xwira hêrsbeno û bi xwira vano: Ti vanê qay, ez kulfetbîya ez şîya dari ser, çî gurey mi dari sero est bi, xêr nîyo şer niyo. Mêrdekê ma, pol bê xwi tepişeno û yawaş teba agêreno şono dewda xwi.

Wexta ki dewda xwi reseno. werbi keyde xwi şono, keydê xwi reseno û şono zredê keyî miyan. Cenîya yey mêrdekê xwira hewnîyena, mêrdê ja polbê xwi, tebişto û mûrûzê jê calo. Cenîya mêrdekî biters mêrdekê xwira, persena. Vana mêrdek qey xêro toyo kê daw pê-

ro! Mêrdek bi hêrsî reyda cenîda xwira vano: ez dari sera kewta. Cenîya jê tira vana: Çok şikir ez tersaya mi va qay toyo û taynan dawo bêro. Cenîki xwi verdi pişmîjriyena û huwena û mêrdekê xwira vana: Mêrdek enkay, tib Allasi kenê çî gurey to bi dari sero bi, ti şîne dari ser, qey cay ti kulfetbî?

Mêrdekê ma, yew bi didî nê keno, hema bi yew hêrsî reyda, cenîkda xwira qîreno û çend lekmatika dano cenîda xwiro, cenêk'ki bi zor belay reyda xwe destandê, mêrdekê xwira, xwi xelisnena. Mêrdek, a şewi dejdê poldê xwi verdi nê rakûweno, polê je hindi ki, dejeno, hema şefeqqê sibay tamam pirodano, nedano. Bi yew hêrsî reyda cenîda xwira vano: Ez nanîka şono sûki, polê xwi bena Doxtorî nawnena û dano piro keydê xwira veciyeno û vera xwi dano raîdê makina ser. Wel hasil raîdê makina reseno, tikey raîdî sero, roşeno, hewnîyeno ki, yew qamyon ha cordi yena. Merdek destê xwi hewoneno, qamyon taxdê jê di vindena, mêrdek qamyon venişeno. Zaf tay şono qamyon Qeza rese-na. Mêrdek qamyon'ra yawaş peyabeno û vera xwi dano xestexane.

Mêrdek, zaf tay şono, wel hasil, xestexanî reseno. Şono zeredê xestexanî, hewnîyeno ki, çend hebîmêrdimî, berdê Doxtorî verdi vindertê. Nabênra seetê vîreno, sira yena bi jê, şagirtê doxtorî, namê jî waneno. Mêrdek wardeno xwi ser, şono odedê Doxtorî, Doxtor tira perseno û vana: Polê to sebîyo, mêrdek vano: Ez şîya dari ser û nîga min şermitîyay û ez dari sera kewta war û polê mi şikîya. Doxtor polê jê keno alçî û mêrdekîrê, yew reşete nûseno û mêrdekira vano: Şo xwirê ezaxanera darû bigî.

Mêrdek, reşetê xwi gêno û şono ezexane. Wexta ki, ezaxanî reseno û şono zerede ezexanî selam dano ezexanecî, ezaxanecî, silama jê rageno. Ezexanecî tira vano: Xalo to xêro. Mêrdek vano: Polê mi şikîya'wo ez şîya doxtor, doxtorî mirê eno reşate nûştî û resatê xwi dergê ezaxanecî keno û dano bide. Ezexanecî, reşatê mêrdekî tira gêno û reçe-

tîra hewnîyeno, wexta ki, ezexanecî reşetî woneno, ezexanecî şaş maneno.

Ezexanecî, bi xwir, xwire, vano: Halla, halla polê enê mêrdekî şiykîyawo. Doxtorî jêrê, hebikê kermikan dê pîzî nûştê. Eno, çî hawawo ezexanecî tikey dişmişiyeno û vera xwi, bi mêrdekî keno û vano: Xalo wekîdim reşete to reyda çinyo, mêrdek vano: Nê qeyî? ezexanecî, merdekira vano: Polê to şikîyawo, Doxtorî torê hebikê kermikandê pîzî nûştê, eno, çî gurewo. Hema merdeko polşikite reşatê xwi ezaxanecîra gêno û ezaxanera veciyeno.

Bi yew hêrsî reyda, vera xwi dana xestexanî, him raîdî şono, himzî neg'ga Doxtorîra çineno. Wexta ki, xestexanî reseno, hema vera xwi dano odedê doxtorî û bi hêrsî reyda, berê doxtorî akeno û kiweno, odedê doxtorî. Doxtor, mêrdekîra qîreno û tira vano: qey cay ewta xanê herono, ti ber nê kiwenê û ti yenê zeredê odî, Mêrdek, goştarêya doxtorî nekeno, bi hêrsî reyda, Doxtorîra vano: Ti senî bi enê aqildê xwe reyda biyê Doxtor, Doxtor vano: Qeyî? mêrdek vano: Polê min, şikîyawo. To mirê, hebikê kermikandê pîzî nûştê!

Doxtor zî, agêreno û tira vano: Eger kermikî kinday to di çinêbînê se, ti ga nê şorê dari ser û ga polê to zî, nêşikîyaynê! Qey cay ti kulfet bî, çî gurey to dari sero est bi. Mêrdek yawaş bê veng odede doxtorîra vejîyeno û tepa şono sûki miyan, rayîda bi xwir, xwirê vano: Eno doxtor çî aqilîyo, raştî vano çî gureymi dar'ri sero bi, ez şîne, darî ser.

HEVPEYVÎN

Weka ku tê zanîn ji di warê civakî û çandî ya neteweyestî de muzîk ciyekî girîng digre. Ji ber ku netewa kurd heta niha weka di her warê jiyandê de nikare bi awakî azad xwe bide nîşandan û xwe vekirî pêş bixe, pêşketina jiyana civakî û çandî ya netewa kurd tim dibin zordariya dijmin de pelçiqî ye. Ji ber vê jî ew di vî warî de ji hevalbendên xwe gelek şûnde maye. Tevî ku kurd xwediyê dîrok û çandek kevnare ne ji tro meriv nikare bêje ku di warê çandî de ew pêşketin e. Gelê kurd tevî vê zordarî û talana çandî ya bê hempa ve bi saya xwurtbûniya rehên çandîya xwe ve heta niha xwe parastîye. Meriv dikare bêje ku ji bona gelê kurd, di warê çandî de rêya parastinê ya herî vekirî jî bi rêya stran û muzîka kurdî ve pêkhatiye. Ji ber vê ye ku gelê kurd di dema şayîya xwe de, di dema şîna xwe de, di dema şerê xwe de, di dema karê xwe de, di rêyan de, di rawestandînen xwe de, bi kurtasî meriv bêje di her dem û her warê jiyana xwe de stranên dibêje, stranên guhdar didke, bi stranên dîde jiyandin.

Heta niha gelê kurd karibûye xweşt û nexweşiyên xwe, bûyerên xwe yê civakî û dîrokî, serkeftin û şûndakeftinên xwe yê civakî, têkoşîn û berxwedanên xwe û hwd. bi stran û muzîka xwe ve bide jiyandin. Lê ji ber ku ev bi devkî bûn û bi hawekî hêrêmî diman gelek bûyer, kiriyarên civakî û gelek stran û muzîkên giranbiha jî di nav pêvajoya dîrokî de wenda bûn û hejî dibin.

Ji ber vê ye ku çiqas stran û muzîk ji bo her gel û netewî gelek girîng e lê ji bo kurda ev girîngtîre, ji ber ku ew bîngehek ji jiyana wî ye.

Bi vê zanebûnê ve, Niştîman ciyekî giran dîde hunermendên Kurd û li gorî hêza xwe jî wê tim rûpelên xwe ji hunermendên kurd re vekirî bihêle. Bi vê baweriyê ve me hevpeyvînek bi Hunermendê hêja heval BIRADER re pêkhanî û em di vê hejmarê xwe de vê hevpeyvîna hanê pêşkêşî xwendevanên xwe dikin.

NIŞTIMAN

Niştîman: Heval Birader gelo jî kere ma xwe re, tu dikarî xwe bi xwendevanên Niştîmanê bide nasîn.

Birader: Ez di sala 1958-an de, dema ku xelk diçûn ser mehseran li gundekî Mêrdînê jî dayka xwe re çêbûme. Navê gundê me Mûsikaye. Mûsîka dinavbera Mêrdîn û Kiziltepe de dimîne û 10 km. ji Mêrdîn dûr e. Mûsîka di quntara rêza çiyayê Mazî de li aliyê Beriya Mêrdîn dikeve, aliyek wî çiya ye û aliyek jî berî ye.

Weka her kurdekî ez jî li ber lorîn û axîna dayika xwe bi ser piyan ketime. Piştî xwendina dibistana pêşîn û ya navîn min xwendina xwe di Kolêja Jîndarî (Saglik Koleji) ya Wanê de domand. Ji ber ku min di dibistanê de bi tembûra xwe ve stranên polîtîk bi Kurdî û Tirkî digotin di sala yekemîn ya Kolêjê de (1976-1977) jî aliyê mêtinkerên Tirkan ve hatim girtin û sê meh û nîv di Zîndana bajarê Wanê de hatim razandin. Piştî ku ez ji zindanê hatim berdan ez di sala çûm dibistanê lê karbidestê (Mudur) Kolêjê salek min ji dibistanê dîrxist. Wê rojê ez û hevalên dibistanê çûn derveyî bajêr.

Dem, meha Nîsanê bû. Em li dor 350 kesî bûn. Ez bawer dikim ku ew Konsera min ya yekemîn bû ku min li wê derê pêşkêş kir.

Di sala 1979-an de dibistana me (Koleja Jîndarî ya Wanê) bi tevayî surgûnî nav Tirkîyê bajarê Konyayê bû. Piştî ku em çûn Konyayê ez bi 16 hevalê xwe re surgûnî bajarê Çankiri bûm. Di sala 1980-an de dibistanê umir da hazira, yanî jiyana xwe kuta kir, hate girtin.

Piştî hatina Cûnta faşîst li Tirkîyê û li Kurdistanê min dev ji dibistanê berda û ez çûm aliyê metropolê dest bi karê êrgatî kir. Lê min tembûra xwe jî destên xwe qet berneda.

Niştîman: Jiyana zindanê çî tesîr li ser jiyana te ya hunerî kir?

Birader: Bi rastî berî ku ez bême girtin min bê hemdî li tembûrê dixist. Min bi kurdî û tirkî digot. Çi dihat devê min, min bi tembûrê re digot. Ev bi wî awayî li zindanê jî domkir. Lê hêdî hêdî bala min diçû ser muzîka kurdî. Civata min stranên kurdî yê klasîk ji min dixwestin lê hetanî wê çaxê min nizanibû wan stranên bigotana û min ji ber vê

nezanibûna xwe fedî dikir. Ez ne xerîbê wan stranên bûm lê ez bê hazirî bûm. Li zindanê dengê tembûrê bi min xwestir û zelaltir dibû. Li zindanê têgihîştin ku ozanên Kurd berî her tiştî pêwîst e ku kurd bin. Yanî bîngeha xwe ya hunerî pêwîst e ku bi kilam û stranên kurdî birêsin.

Niştîman: Tu dikarî bêje, ku te di çî wextê de li ser muzîka kurdî xebat kir?

Birader: Weka min berê jî got, ji sala 1977-an û vir de ez derdê gelî xwe û welatê xwe bi tembûr û dengê xwe ve tînim ziman. Ez dê vê xebata xwe bido-minim. Hetanî xwîn û mejî di tilikên minde hebe ez dê texsîr nakim.

Niştîman: Kak Birader, ma çawa têkiliya te bi muzîkê re û bi tembûrê re çêbû? Yanê te û tembûrê kengî hevdu naskirin?

Birader: Zarokên kurdangava ku çêdibin û deng bi wan dikeve û digrîn; daykên wan bi dengê xwe yê bi şewat ji wan re dilorîn. Ev jî têkiliyên meriv cara yekemîn bi muzîkê re çêdike û ev bixwe jî muzîka kurdî ye.

Tê bîra min, rojekî min lastîkên piyên

xwe bi bilûrekê da çerçî û min ji xwe re dest bi pîfkirina bilûrê kir. Yanê min bi lastîka piyê xwe benîşt, şekir an jî lîstok nekîrî, bilûr kirî. Ez bawer im ku ev bi xwe jî mêla min ya ser bi mûzîkê ve ji dema zaroktiya min de dide nişandan.

Bavê min stran û kilam, çîrok û metelok gelek zanibû. Di zivistanan de civata wî digeriya û heta destê sibê diman. Ez jî bi wê zaroktiya xwe ve bi wan re dimam heta ku civat belavdibû û min guhdariya wan dikir. Wê rewşa hanê jî gelek tesîr li ser min kirî ye.

Li dibistanê jî ez hînê bilûra bilok û mandolînê bûm. Di dûre min tembûrek

Îro çiqas pêwîstî bi yekîtiya hêzên sîyasî yên Kurd heye; ewqas jî pêwîstî bi yekdengiya hunermendên Kurd jî heye. Pêwîst e ku ozan û hunermendên kurd jî dengên xwe, rayên estrûmentên xwe bikin yek û bi yek dengêki wek koro di xizmeta rêya rizgariya netewî de biqîrin. Ez bawer im di warê hunerî de jî wê zûtir pêşde biçin û wê barên ser milên xwe zûtir bigihînin qonaxa şoreşê.

Bav û bapîrîn me mîrasekî dewlemend ji me re hiştine. Gerek em vê mîrasê hêjî dewlemendtir bikin û wê li gor şertên rojane modern bikin. Dinê wek saetê tê guhertin. Pêwîst e ku em vê

Îro çawa ku her tiştên me talan dibe weha muzîka me jî talan dibe. Li Kurdistanê bindestê Tirkên de, hêjî helbest li ser zimanê ozanên Kurda ye; hinek xwe firofî bazara wan helbestan bi dijmin re dikin û gelek helbest û stranên me bi bihayê şûsek araq difroşin. Navê vê rezalefî û serşoriya xwe jî danîne "derleme" (berhevkkirin). Lê teva vê talaniyê jî xebata muzîk û folklorê kurdî pêşda diçe. Gelê me jî lê xwedî derdikeve. Çawa em zanin guhdarkirina muzîka kurdî li Kurdistanê qedexe ye, lê dîsa jî li her malê de kasetên kurdî hene.

Divîwarî deli Kurdistanê perçê Îraqê

bi kekê xwe da kirin û ez di demek kurt de fêrî tembûrê jî bûm. Wê demê ez 14-15 salî bûm. Ji wê demê vir de ez û tembûr hevdu nas dikin.

Niştîman: Gelo li gora te, di têkoşîna netewî ya Kurdistanê de barên li ser milên hunermendên kurda çiyê?

Birader: Ger hunermendên Kurd îlhama xwe ji welatê xwe nestîne û şîn û şeyiyên gelê xwe bi hunermendiya xwe nede nişandan û hunermendiyaxwe wek çekêkî nexer xizmeta welatê xwe; hema bira ew jî jina xwe re sax be. Ma rehmetiyê Yilmaz Güney xêş bû? ku digot: "...ji bîr nekin; her perîkek ger li tîla tembûrê dikeve, ji bombakî atomê bi hêztir e..."

mîrasa hanê ku ji me re mayî li gor şertên welatê xwe ya rojane pêşda bibin, dewlemendtir bikin û ji zarokên xwe re bihêlin. Pêwîst e ku em ilmê wê fêrbin û bidin fêrkirin.

Niştîman: Li gor te muzîka kurdî di çi rewşê de ye?

Birader: Li ber çav e, ku gava welatek bindest be, zimanê wî, muzîka wî, navê wî, folklorê wî yanê bi her hawî çanda wî qedexe be bersîva vê pîrsê bi xwe tê berberçavan.

Lê dewlemendiya muzîk û folklorê kurdî jî aliyê bav û bapîrên me da hetanî roja îroyîn domkiriye. Wê jî alîkî xwe parastî ye û jî aliyê din ve jî bi parastina xwe re dîroka gelê xwe anîye ziman.

xebata muzîk û çanda kurdî jî perçên din pêşdatir e. Ji ber ku îmkanên xebata akademîkî jî li wî perçê Kurdistanê heye. Ji ber ku çend caran jiyana otonomî dîtine.

Divîwarî de di nav kurdên li Sovyetistanê jî îmkanên xebatê heye. Li wê derê jî xebat û lêkolîna muzîkê pêşdikeve.

Niştîman: Gelo rêxistinên Kurd di warê muzîka kurdî de çi pêwîst e pêkbînin?

Birader: Rêxistinên Kurd di warê lêkolînê de giraniya xwe dane ser rewşên dîrokî, civakî, aborî û polîtîka ya Kurdistanê. Ev lêkolînên hanê gelek pêwîst in. Ew miftên vekirina rêya têkoşîna rizga-

rikirina Kurdistanê ne. Lê bi destên rêxistinî li ser muzîka kurdî çê ne bûye. Di warê muzîkê de karên ku heta niha pêkhatine bi xebata kesên çê bû ye. Yanê bê teşwîq û alîkariya rêxistinî pêkhatiyê. Pêwîst e ku rêxistinên Kurd di warê madî û manewî de alîkariya karên hunerî bikin.

Berî sala 1980-an li Kurdistana Bakur şevên çandî çêdibûn. Bi vê rêya hanê rêxistina RNK-ê bi destê hinek ozanan girt û alîkariya wan kir. Ev li gor wê demê tiştekî baş bû. Hem ji bona pêşveçûna muzîka kurdî û hem ji bona xebata siyasî kiriyarek heja bû. Lê ne bes bû. Pêwîst e rêxistin alîkariya ozanan bikin ku ozan ji karibin xwe pêşbixin. Lê gelek pêwîst e ku dema rêxistin alîkariya ozanan bikin, wan di çarçevaya rêxistinî de nexenîqînin, wan bigihînin qonaxa gelêrî. Ozan ji pêwîst e, ku karê xwe zanibin û bê pozbilindî di xizmeta gel de bin. Pêwîst e ew malê gel bin.

Lê ev tenê ji tîr nake. Pêwîst e ku rêxistinên Kurd stratejiya xwe ya ji bona serxwebûna welat bi karê hunerî binexşînin.

Niştîman: Gelo xerîbiyê çi tesir li ser jiyana te ya hunerî kiriye?

Birader: Gelo meriv gulekê ji çiyayên Kurdistanê rake û bîne li bexçên Holanda biçîne, tevî vê teknîka heyî wê çawa be? Mîmkûn e pelên wê mîztir û xweşiktir bibe, lê ne mîmkûn e ku wê bihna li serê wan çiyayê didan, li vir jî wê

bîhnê bide. Hunermendek bê gel wek darek bê ave. Lê pêwîst e meriv heta ku karibe îmkanan bi kar bîne û meriv li ku derê be jî, ji gelê xwe dûrnekeve, li gor îmkanan tîkiliyên xwe geştir bike.

Niştîman: Gelo bêyî muzîkê mujûlbûniyek te ya huneriyek din heye an na?

Birader: Ez karim bêjim ku destên min û çavên min ji bona çêkirina wênê bi kêr tên. Ez carna li ser wênan jî dixebitim. Lê ji ber ku biha ye, dem û cih jî jê re pêwîst e ez niha nikarim wî karî bimesînim. Lê lazimiyek çê bibe ez texsîr nakim.

Niştîman. Tu dixwazî ji xwendevanên Kovara Niştîman re tiştekî din bêjî?

Birader: Bi silavên xwe yê hevaltî re dixwazim vê helbesta xwe ji xwendevan re diyarî bikim.

MILÎTANO

Tu xwendevan û zana bî
Qelem li dest mamosta bî
Çek li destan pêşmerge bî
Mîrin hebî rev tune bî Militano.

Milîtan Milîtan Milîtan
Milîtan Milîtanê Kurdistan
Simbêl qeytan dayik bi qurban
Simbêl qeytan dayik bi qurban
Milîtano.

Tu cotkar û tu karker bî
Tu gundî û tu rênçer bî

Dibê tu li ser eslê xwe bî
Ger tu Kurd û pêşmerge bî Militano.

Nakarat.

Tu çi jin û tu çi mêr
Here şoreşê weke şêr
Geh li jor û geh li jêr
Çi bi çek û çi bi dêr Militano.

Nakarat.

Nayê bîra te li meqer
Çek li destan fişek li ber,
Şev teqiya agir û ber
Sîtêra sibehê li me da der Militano.

Nakarat

Niştîman: Zor spas ji bona vê hevpeyvîna hanê û di karê te de serkeftin dixwazin.

Birader: Ez ji we re sipas dikim.

XWEDÎ: KOÇ-KAK, Komela Çanda Karkerên Kurdistanê
SAHIBI: KOÇ-KAK, Kürdistan İşçi-Kültür Derneği
UTGIVARE: Kurdistans Arbetar Förening
ADRES: Box: 7031, 163 07 Spånga

Postgiro 98 66 50 - 0